

EGYENLŐSÉG

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA * MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, V, LIPÓT-KÖRUT 20. SZÁM
(FÉLMELET) ** TELEFONSZÁMOK:
SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL ÉS KÖNYV-
KIADÓVÁLLALAT 144-30, NYOMDA 82-70

SZERKESZTETTE 1896-1915
SZABOLCSI MIKSA
SZERKESZTI
DR. SZABOLCSI LAJOS

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: EGÉSZ ÉVRE
800 KORONA, FÉL ÉVRE 400 KORONA,
JUGOSZLÁVIA RÉSZÉRE EGÉSZ ÉVRE 150 DINÁR
HIRDETÉSEK FELVÉTELEK A KIADÓ-
HIVATALBAN: V, LIPÓT-KÖRUT 20. SZÁM

Tragikus délelőtt

Féltizkor jöttem ma be a szerkesztőségbe. A szobában három sápadt fiatalember ül. Mit parancsolnak?

Mind a három egyszerre áll fel és valami automatikus mozdulattal nyulnak a kabátzsebükbe. Hosszu fehér papírv...

— Tessék-megnézni...

Igen, kérvény. „Kitűnő eredménnyel tettem le az érettségit...” „Mint hadiárva is kérem...” „Soha semmiféle kommunista...” „Mindezek alapján...” Kívül: két hivatalos bélyegző. Kérelmét az igazoló bizottság teljesíthetőnek nem találta. Alul: Hoór Károly. — Nem vehető fel az egyetemre. Pecsét. Alíráás. Iktatószám.

— Mit tehetek magukért, fiaim?

— Szeretném megtudni, szerkesztő ur, milyen a helyzet Bécsben? Felvesznék még ott engem?

— És én Prágába utazom, kérek száz szokol utiköltséget, mert nincsenek szüleim.

— Ha szerkesztő ur egy ajánlólevelet adna Génúába, muszáj Olaszországba mennem tanulni, mert tüdőbajt kaptam tavaly a cseh nyomortanyákon...

— Hány évesek önök?

— Én tizenkilenc multam...

— Én is!

— És én huszonkettő...

Igen, igen, ilyenkor mindig össze kell szednem magamat és rászólnom önmagamra, hogy csend, ne lármázz, hiszen ez nem ujság, ez nem rendkívüli, hiszen tudod jól, numerus clausus van az egyetemeken, tehát hallgass, ne libegj az elkeseredéstől. Igen, igen, tudom. Nyugalom. Nem kell izgatódni. Ön megkapja az utiköltséget a mi diákalapunktól. Ön megkapja a levelet a bécsi segítőbizottsághoz. Önnek nem tudok Génúába levelet adni, mert ott nem ismerek senkit, de a velencei főrabbi, Ottolenghi, jóbarátom, ahhoz írok majd ajánlást, hogy a velencei hitközség adjon önnek segítséget és gyógyszer. Tessék. Majd írnak onnan, ugy-e? Ne buslakodjanak. Nem szabad olyan érzékenyen —

De az íróasztalom előtt már két másik fiú áll.

— Önök is?

És megint a fehér papírv. Pecsét. Bélyegző. Egyetem-i jelvény. Nem találta teljesíthetőnek. Alíráva: Hoór Károly. Nem vehető fel. Hoór Károly. Nem, nem, nem. Hoór Károly. Ki ez a Hoór, ki ez a Károly, ki ez a bajjós név, ez a tilalomfa, ez a végszó a zsidó diákok halálos ítéletén?

— Ó, kérem, az igazoló bizottság elnöke. Orvostanár. Szemorvos.

Hoór Károly. Milyen lehet egy orvostanár lelke, aki aláírja törekvő fiatal emberek gyilkos végzetét, aki öhségre, pusztulásra, külföldi szenvedésre ítéli őket, csak azért, mert...

— De mondják, fiaim, maguk csak nem akarnátok külföldre menni?

A két ifju felveti a fejét. A tekintete tűz.

— Miért kérdezi, szerkesztő ur?

(Ó, most nagyon nehéz lesz tovább beszélnem. Érzem, nem lesz igazam azzal, amit mondani akarok. De muszáj ezt megmondani, muszáj, bátha mégis használ!)

— Azt gondolom, fiaim, hogy talán... menjenek más pályára. Nézzék: Hoór Károly nem engedi magukat itthon tanulni. A külföld pedig gyötrelmes, szenvedés, a külföld bizonytalanság. Most elszakadni szülőktől, otthontól, ki az idegenbe — (Örülök, hogy befejeztem, hogy egyáltalán el tudtam mondani ezt a csuf, ijesztő, öreges mondatot. Mégegyszer ugysem fogom megtenni. Csak most, próbakép, egyszer...)

De a két fiú már ott áll előttem, kigyult arccal.

— Szerkesztő ur, — mondja az egyik — ön elfelejti, hogy mi zsidók vagyunk. Mi tanulni akarunk. Akkor is, ha nem engedik. Akkor is, ha veszélyes. Akkor is, ha belepusztulunk. Minket ön ne beszéljen le a tanulásról.

(Ó, drága, jó, erős fiaim, zsidó hősök! Igazatok van! Igazatok van!)

— Tehát hová akarnak menni?

— Én Frankfurtba utazom. Ott él egy rokonom!

— És én Lipszébe! Mert én zenét is akarok tanulni.

— És mire van szükségük?

— Én ajánlólevelet kérnék az odaváló hitközséghez és valami utiköltséget...

— És én havonta kérnék ezer márka segélyt, mert nincs abban a városban egyetlen ismerősöm sem.

Jól van, meglesz. Amíg lehet, mindenkit támogattunk. Megteszünk mindent. De... nem értem... mi ez ma?

A szoba egyszerre megint tele van.

Hat új jövevény áll az íróasztal mellett. És az ajtó újra nyílik. A szerkesztőség homályos lépcsőjén új, halvány arcok tűnnek föl. Jönnek... a diákok.

Mi van ma?

Megmondják. Ma van az a nap, mikor a zsidó diákok visszakapták kérvényeiket az egyetemeken. Ma adták át nekik ezeket a szép fehér papíriveket. Ma! Igen, ma tudták meg, hogy mit jelent zsidónak lenni. Ma! Ma lázad fel a lelkük és tárul ki az ifjuságuk forró szárnya nyugat felé — a nyomor felé — a jövő felé.

Jöjjenek közelebb, kérem...

Menjünk sorra. Ön tehát Göttingába megy. Ön zongoraművész, Berlinbe. Ön Prágába! És ön? Mannheimbe. Ön technikus: Mittweidába. Ön? Bécsbe. És önök? Breslau, Drezda, Freiburg, Hamburg... Szét az egész világon futok. Nem félnék? Európában mindenütt,

minden városban ott lesznek önök, ott fognak élni, kis elszórt mécssei a magyar zsidó tűznek, követői a mi szerencsétlenségünknek.

... És egy percre fel kell állni az íróasztalomtól. Körül kell nézmem az előszobában. Az Egyenlőség rendes dél-előtti publikuma szorong az ajtónál. Internált-táborból érkező rongyos emberek. A tegnap esti verekedések bekötött fejű áldozatai. Vidéki kereskedő, akitől elvették... És tanító, akit a tanfelügyelője... És rabbi, akit a hitközsége... És rokkantak, akiket sehol, sehol...

Mindjárt, mindjárt, uraim. Sorra kerülnek. Csak azért jöttem ki, csak azt néztem, nincs-e itt véletlenül zsidó történetíró barátom. Ó, ha egy zsidó tudós, valami bölcs krónikás ezt látná és feljegyezné, e tragikus dél-előtti és hőseit! Ez a magyar zsidók története. Ó, nagy és jó Graetz Henrik, zsidó történetírás mestere, ki elsárgult pergamentről kutattad a zsidóság multját, ha valaha Ilyet láttál volna! Ó, Yost és Zunz és Kaufmann és Kayserling és Kohut és ti mind, zsidó multak kutatói! Hol van a ti régi okmányaitok közt, ami ilyenről tanuskodna, ami ilyen szörnyűt, ami ilyen hősit mesélne! Ha ti itt állnátok, tollal a kezetekben és látnátok e sápadt ifjakat, akiknek ma mondták meg, hogy hazátlanok, akik utrakelnek most tizenkilenc évükkel az őszi ködhen! Ha ti jegyeznétek az ő szavaikat, akik most elmennek szenvedni, talán meghalni az igazságért!

Talán meghalni. De talán győzni. Mert ugy-e, látlak még benneteket, fiuk? Ugy-e, visszajöttök? Ugy-e, megtértetek hozzánk? Délcegen, erősen, napbarnítva, bátran és edzett izmokkal. Egyszer, valaha. Ugy-e, kopogtok még az ajtónkon és halljuk majd a riadó hangokat, hogy visszajöttetek, felváltani minket, hogy vége az éjszakának, itt van a hajnal?

Szabolcsi Lajos.

Az Egyenlőség index-számai...

A numerus clausus idejü múvéről lapunk zártáig a következő adatokkal szolgálhatunk:

	Hány zsidó kért felvételt?	Hányat vettek fel?
<i>Budapesti egyetem</i>		
Jogi kar	320	28
Bölcsészeti kar	240	15
Orvostudományi kar	367	30
<i>Szegedi egyetem</i>		
Orvostudományi kar	150	6
	1077	79

Jövő héten folytatjuk...

A gyógyszerészeti pályára lépő boldogtalan ifju először a Gyakornokok Numerus Clausus-bizottságához kerül, s ha itt sikerül az arányszámba bejutnia, engedélyt nyer, hogy a kétélvi gyakornoki időt letöltheti, ha ezt is elvégezte, s utána még a gyakornoki vizsgát is sikeresen letette, akkor elérkezik az egyetemi beiratkozás akadályához, mely áthidalhatatlan előtte, ha éppen nem szerencsésen választotta meg a felekezetét.

Ez a második numerus clausus kétszeresen igazságtalanul érinti a továbbtanulókat, hiszen a gyakornoki vizsgán egyetemi nyilv. rendes tanárok vizsgáztatták, s különben is már kétévi szerzett joguk van azoknak, akiket „létszámbetelt” miatt nem vesznek fel.

Mult évben 100 hallgatót vettek fel a budapesti, 50-et a szegedi egyetemre, közülük 9 zsidót.

Ezzel szemben mintegy tízszer ennyi nem jutott be. Egy év óta kb. ugyanennyi érkezett el a második numerus clausushoz, s így es évben még a tavalyinál is több lesz, akik „létszámbetelt” miatt nem vesznek fel.

A József királyi műegyetemen 1156 elsőéves nővendéket vesznek fel és közülük csak ötven zsidó ifjut.

A műegyetemen főként a gépészeti szakosztályon volt sok jelentkező, kevesebben mentek a kultur- és még kevesebben a vegyészeti szakra. A vegyészeti szakosztályon egyébként nem vesznek fel zsidó hallgatót, „Megtelt minden hely” felkiáltással.

Az orvosi karon az idén nem vettek fel egy négyedéves orvostanhallgatót, arra való hivatkozással, hogy miért nem járt be tavaly az egyetemre, holott felvették. A diák erre azzal válaszolt, hogy a tavalyi beiratkozásakor a karhatalomhoz tartozó kollégái tetteleg inzultáltak és őneki nem volt módjában tanulmányait zavartalanul folytatni.

Sírni láttam egy fiút a Kecskeméti-utcán. Az egyetemről jött, én is onnan jöttem. Láttam, amiát átadták neki az elutasító végzést. „A létszám betelt, — kérelme nem volt teljesíthető.”

Lányokat is láttam sírni az orvosi karon és a bölcsészeten. A sok síró, szomorú és elkeseredett arc között elsuhan, szinte szégyenlősen egy-egy meglegedett...

Mennyi várákozás, mennyi izgalom, mennyi átvirrasztott éjszaka!

Az egyik elmondja:

— Vámosy protezsált, maga a dékán. Mégsem vettek fel. Mutatja kérvényét:

„Az igazoló-bizottság felvételét nem ajánlja. Dr. Hoós Károly sk.”

„Kérelme teljesíthető nem volt, Vámosy sk. dékán.”

— Nagyban megy ott... bélyegzőjük van az elutasítás-hoz — szól egy kis medikajelölt, — engem is protezsáltak, — mégsem sikerült; — nem vettek fel, pedig már majdnem az egész Groh-féle kémiát megtanultam. Hiába...

— Beszélgetünk, reménykedünk, — mondja egy technikus — nekem három félévem van, katona voltam, mégsem vettek vissza. Most elmegyek elektrotechnikusként.

És minden elutasított kérvény egy csoppal csökkenti a magyar kultúrfejlődés lehetőségét. Ma olvastam a statisztikai hivatal kimutatását, a mult évben több volt a halott, mint az ujszülött.

És a magyar faluk orvost kérnek. Nincs. Nem is lesz elég. Hazamegyek az Üllői-uton. Két tányérsapkás kollega megy előttem. Egy alföldi kisvárosból való gyerekek.

— Steiner Lacit nem vettek fel, pedig megérdemelné... Jó fiu.

— Ugyan, — egye meg a fene, — zsidó ez is, — egyik tizenkilenc, a másik egy híján husz.

A jobbindulatu tányérsapkás is ránt egyet a vállán. Most már neki is mindegy. A klinika elé érünk. Dél van. Kijön egy fiu. Sir.

Sok, nagyon sok zsidó fiu és leány sirt az idén ősszel Csonkamagyarországon.

A bécsi diák, akinek rettenetes jajszavát leközlöttük, újra levelet írt az Egyenlőség-nek.

„A legnagyobb kétségbeesésben önökhöz fordultam ezelőtt 18 nappal egy ajánlott levélben és feltártam benne rettenetes helyzetemet — írja a szerencsétlen diák.

Most a bécsi izr. kórházban tüdővészben fekszem, de nem akarnak ott tartani, mert külföldi vagyok és nem tudom az ellátás díját fizetni. Holnapután kiküldenek. Rettenetes helyzetemben ismét önökhöz fordulok, segítsenek rajtam, hogy kigyógyítsam magam és ne hagyjanak egy VIII. fél-éves medikust, egy magyarországi rabbi helyettes fiát, a legnagyobb nyomorban éhen pusztulni.

Kegyesskedjenek részemre segítséget küldeni. Hogy mehessek valamilyen szanatóriumba és kigyógyítsam magam, míg nem késő. De arra nagyon kérem a tekintetes szerkesztőseget, kegyesskedjék nevémet a gyűjtésnél titokban tartani, mert semmi körülmények között nem akarom nevémet az ujságban közzététetni.

Kegyesskedjék lehetőleg azonnal értesíteni, ha segítség érkezik számomra, mert ilyen helyzetben a várás nagyon rettenetes!

Mi lesz a zsidó bankkal?

[n.] A porbasújtott, agyonsanyargatott, jogaitól megfosztott, értékeitől megrabolt magyar zsidósággal hosszú hónapok óta könnyelmű játék folyik Amerikából, szegénységünk és letiportságunk nem teremt boldogabb életű hit-sorsosaink körében sem szánalmat, sem részvétet. Játszanak velünk, csalóka ígéretekkel üznek szemfényvesztést velünk, akik évszázadokon keresztül munkásságunkkal megbecsülést és elismerést szereztünk nemcsak magunknak, hanem az egész világ zsidóságának. Amíg jómóduak voltunk, amíg a mindennapi kenyéren felül is tudtunk áldozni, a nagyszerű intézmények egész sorát hívtuk életre. Mintaszerű kórházaink, példát mutató iskoláink, zsidó tudományos intézeteink, muzeumunk van, jótékonyági intézményeink a szociális gondoskodás minden terén jelentkező segítő kezével és a sok szép intézmény nemcsak bennünket táplált és istápol, hanem minden segítségre szoruló zsidót. Amikor bottal üldözték ki hazájukból a romániai zsidókat, itt magyar földön magyar zsidók testvéri segítő kezét ismerték meg először és amikor az orosz pogromok poklából egész falvak kerekedtek vándoruttra, a mi körünkben részvétre és segítségre találtak. Mi nem kérdeztük őket, mit cselekedtek a multban és miként kívánják segítségünket felhasználni a jövőben, nem kötöttük feltételekhez a támogatást és nem kértünk kamatot a kölcsönök után. Adtunk jó szívvel és teli erszénnyel, mert volt mit adnunk és mert Isten parancsolatát, a jó gyakorlásának kötelességét, magunkra nézve parancsnak tartottuk.

Most ránszakadt a nyomoruság, mi vagyunk az üzött vadak és mi kérünk segítséget. Onnan kérünk, ahol tudjuk, hogy van és hogy adhatnak. Amerikai hittestvéreinket hónapok óta kérleljük, legyenek segítségünkre, állítsák talpra hitközségeinket és intézményeinket, nyujtsanak támogatást, hogy továbbra is adhassunk tudósokat és nagyokat az egész zsidóságnak. Kérő szavunkra érkezik válasz, az ígéretek nem szálanként, hanem csokorba kötve érkeznek, — segítség azonban semmi! Hatalmas összegek gyűlnek össze odakünn a tengerentúl Középeurópa tönkrement zsidói számára és ebből sok száz millió jut Litvániába, Lengyelországba,

Kaddis

Budapest egyik szűk mellékutcájában — valamikor a gettó falai vonulhattak el a közelében — van egy elrejtett kis lengyel-zsidó imaház. A ház udvara piszkos, rossz következtü, sötét, keskeny, rozoga lépcsőkön kell felmenni a ház második emeletére, ahol alacsony, dohos, félhomályos kis szobában van az imaház. Chaszideus zsidók járnak el ide és a sötét, kormos falakba ékelt apró, régimódi ablakokon át — mintha egy félóra megvilágosodnék ez a szürke, szomorú környezet — kiszűrődik a reggeli és délelti imádkozás idején a chaszideusok félig ujjongó, félig gyászos zsolozsmája. Megkinzott arcu, tépett kaftánu zsidók ilyenkor társalognak az Istennel, ujjongó és könyörgő, hálálkodó és megálázkodó szavakkal adják át a lelküket a Mindenhatónak.

Nyolc-tíz nap előtt fenn jártam ebben a kis imaházban. Amikor lejöttem, a sötét folyosón, a lépcső mellett, a falnak támaszkodva egy öreg urat láttam. A sötétben csak annyit láthattam, hogy az öreg ur európai módra volt öltözve, könyvet tartott a kezében, mélyen beletemetkezett a betűkbe és halkán mormolt, mintha imádkoznék. Az arcából nem láttam semmit és nem akartam megzavarni. Elmentem mellette. Másnap megint ott volt az öreg ur az imádkozás órájában. Ott állt megint és ugyanabban a helyzetben, mint előző napon. A petróleumlámpa halvány sárga fényében már többet láttam meg belőle. Finom arcvonásu, ápolt kezű, jól öltözött, lakkcipős öreg ur volt. Most már megbizonyosodtam róla, hogy imádkozni jár el erre a rozoga, homályos folyosóra. A templomba azonban nem ment be. Ott maradt állva a lépcső mellett. Egyedül, magába temetkezve, mintha az áhítata az elvonulást, a zavartalan elmélyedést kívánná.

Nem tudom: kicsoda lehetett az öreg ur. Láttam, hogy megkülönböztetett tisztelettel veszik körül. Ha kérdezték rá, azt mondták: nem ismerik. Azzal jött oda az első napon, hogy *Jahzeitje* van. Hívták a templomba: nem akart be-menni. Talán nem is zsidó — gondolták róla. Attól a naptól kezdve minden este pontosan megjelent. Este hatkor

Ukrajnába és Romániába és csaknem semmi Magyarországra!

Vezérferfiaink most tanácskoznak újabb amerikai segítségéről, olyanról, amelynek alapját nekünk kelljen előteremtteni. Nekünk, kifosztottaknak kell eltartanunk a külföldre kiüldözött diákjainkat, kenyeret adni az állásaikból elkergetett tanítóknak és köztisztviselőknak, fizetni hallatlan adókat, hogy hitközségeink bele ne pusztuljanak a deficites gazdálkodásba és adóznunk kell az államnak abban a mértékben, amint azt a kurzus adóvetői felekezeti szempont szerint meghatározzák. Nap-nap után újabb terhek hárulnak reánk és terhet kell vállalnunk, hogy tehetősebb testvéreinktől segítséget kapjunk.

A magyar zsidóság Amerikától már kapott segítséget. Az üldözések első idején az amerikai Joint expozitúrát teremtett a magyar fővárosban. Ez a bizottság azonban keserű emlékeket hagyott maga után. Milliókat osztottak szét és mégsem alkottak maradandót. Amerikai testvéreink akkor adtak pénzt, de nem adtak lehetőséget, hogy a pénz odajusson, ahol termő élet fakadna belőle. Azóta, hogy ez az áldatlan szerv beszüntette működését, a memorandumok, kérvények, előterjesztések, küldöttségek légiől indultak el Amerikába segítségért. Csak ígéretek és jóakaratu vállveregetést kaptunk. Mt állunk a végpusztulás örvényén, árvaink belevő falatját sem tudjuk előteremtteni, betegeink számára nincs gyógyszer, elhagyott gyermekeinket nem tudjuk az ünnepekre felöltöztetni, tudósaink kamrái üresen állanak a tél küszöbén és a kétségbeesés utolsó pillanataiban Amerikában élő magyar zsidó testvéreinkhez fordulunk kérszavainkkal, szerezzenek érvényt akarataknak, világosítsák fel hittestvéreinket, ne játszanak tovább velünk, ne ígér-gessenek, ne juttassanak koldusfalatokat, hanem adjanak becsületes akaratot, őszinte szándékkal, tiszta szívvel. Adjanak nekünk magyar zsidóknak, akik élén haladtunk mindenkor minden ország zsidóinak, akik tudtunk nagyok lenni a jótékonyágban és az üldözöttek segítségében és méltóságteljesek maradtunk a reánk zudított méltatlan üldözések poklában.

odaállt a lépcső mellé és mormolni kezdett. Senki sem tudta: mit mormol az öreg ur. Egyik-másik kíváncsi természetű odasomfordált hozzá. Ezek azt mondták: az öreg ur kaddist mond. Rosszul mondta — így mesélték — zavarosan, inkább egyes szavait csak az imádságnak, mintha elfelejtette volna a egy homályos gyermekkori emlék törne fel benne. Aztán találgatni kezdtek: ki lehet az öreg ur, ki után mond kaddist? Előkelő család feje, — vélte az egyik, — kinek a gyermekei kitértek már, ő az egyetlen zsidó a családban... Ő maga sem zsidó — vélte a másik. Elhagyta ősei hitét és a halála előtt azzal akarja jóvátenni ezt a lépését, hogy rég elfelejtett imákat kelt életre a lelkében... Az ország egyik vezérlő nagysága volt valamikor — így mondta el egy harmadik. Ünnepeket szónok. Nagy név. Titokban jár el ide, a családja előtt bujkálva, mintha valami mágikus erő vonzaná vissza Istenhez, akit elhagyott... Mindez azonban csak mende-monda volt. Találgatás. Fantázia. Senki sem tudott semmi bizonyosat.

Utolsó este, tegnap, megint ott állt az öreg ur. Most már jobban megnéztem. Csillogó gyűrűk voltak az ujján, redingótban volt, a nyakkendőjében gyémántos tű villogott, a kezében ezüstnyelű ébenfabotot szorongatott. Most már azt is ki tudtam venni, hogy az öreg ur kaddist mondott. Ugy látszik halottja van, azért jár el ide.

A ház előtt szagatott fékezéssel autó állt meg. Két izgatott fiatalembert hozott a gépkocsi, közöttük egy harmadik ur ült, akinek a külsőjéről messziről leritt a foglalkozása. Biztos, hogy detektív volt ez a harmadik. A két fiatalember kiugrott a kocsiból és felrohant a lépcsőn.

— Mit csinálsz itt, apánk?

Az öreg ur megrezsent, megpróbálta elrejtetni a könyvet, melyet kezében tartott. Félénk hangon felelt:

— Semmit, már jövök haza...

A két fiatalember közrefogta, levezették, befűtették az autóból és elvitték haza. Magyarország egyik volt vezérferfiának milliók urát, nagy név viselőjét, a hatalmas, befolyásos, rejtett urat, a kaddist imádkozó, megölt lelkű öreg zsidót...

A magyarországi zsidóság fülsegítésére most egy zsidó bank alapítását akarják amerikai testvéreink. Ebben az ügyben hetek óta folynak tanácskozások. Eredmény még nincs. A terv a nyilvánosság elé tartozik és hogy az egész zsidóság megismerkedjék a tárgyalásokkal, kérdeztünk meg a részülő akcióról közszereplőket. Válaszuk a következő:

Huszmillió kellene hozzá

Mezey Ferenc dr., az Országos Izraelita Iroda alelnöke az amerikai kölcsönterről a következőket mondotta:

— Az amerikai segítőmunkának Bécsben székelő vezetője itten megbízottját értesítette, hogy az amerikai zsidóság hajlandó magyarországi hitorszosait segíteni. Ennek a levélnek alapján a Bécsben tartózkodó Mr. Robinson megbízásából M. W. Russ ur között az Országos Izraelita Orthodox Iroda elnökével, Frankl Adóffal és velem, hogy az amerikaiak hajlandók a megrendült zsidó egzisztenciák helyreállítására annak az összegnek ötszörösét, de negyvenezer dollárnál nem többet, amelyet erre a célra egy célavezető intézményhez a magyar zsidóság befizet.

— Az értesítés vétele után összehívtam a zsidóság vezetőférfiit, hogy az amerikai terv keresztülvételéről tanácskozzunk. Első találkozásunkon résztvett Mr. Robinson is. Megbeszélésünkön kitűnt, hogy a terv keresztülvételének rengeteg nehézsége van. Ahány megjelent volt az értekezleten, annyi vélemény hangzott el. Az amerikaiak ajánlatát sem találták előnyösnek. Különösen Sándor Pál kifogásolta az ajánlatot. Rámutatott arra, hogy amíg Amerika más államokkal szemben bőkezűnek mutatkozik, addig Magyarország iránt alig mutat érdeklődést. Kifogásolta, hogy az amerikaiak három százalék kamatot követelnek a kölcsön után, ami megdrágítaná a szegény embereknek adandó segélyeket.

— A pénzügyi kifogásokon kívül sok jogi aggály merült föl a szervezet miként való kiépítése felől. Az amerikaiak által nyújtandó ez a kölcsön nem az intézményeket szolgálná, hanem kizárólag egyes családokat. A pénz kiosztására tehát szervezetre van szükség. Ez a szervezet lehetne részvénytársaság vagy szövetkezet. A részvénytársaság ellen csak az a kifogás emelhető, hogy nagy adóterhrel sújtható. Lehetsz szövetkezet, de ez nem igen rokonszenves. Alapítvány azért nem lehet, mert ez az amerikaiaknak nem felel meg.

— A legnagyobb akadálya a tervnek, hogy magyar részről a megalakítandó pénzügyi alapítványt meg kellene teremteni. Huszmillió magyar koronáról volna szó, aminek az előteremtése még erre az altruisztikus célra is nehéz. A tárgyalások során arra a megoldásra jutottunk, hogy ezt az összeget nem fizetjük be, csak garantáljuk az amerikaiaknak. Reméljük, hogy ezt elfogadják. Megvan a reményesség arra is, hogy a három százalékos kamatból is engednek, hiszen a kölcsönök nemcsak ez a kamat terhelné, hanem az adminisztráció és az a szükségesség, hogy számolva egyes kölcsönök elveszésével, tartalékalapot is kellene szerezni.

— Mindezek alapján arra az elhatározásra jutottunk, hogy altruisztikus részvénytársaság megalakítására az amerikaiaknak konkrét ajánlatot teszünk. Tervezetünk e héten elkészül és elkerül Amerikába döntés céljából.

— Ezzel az én szerepem be is végződik.

Elfogadhatatlan!

Az amerikai kölcsönterről Sándor Pál nemzetgyűlési képviselő a következőket mondta el az „Egyenlőség”-nek:

— Az amerikai ajánlatot nem tartom méltónak sem Amerikához, sem Magyarországhoz. Az első ülésen, amelyben részt vettem, ezt ki is fejtettem, mert amikor Amerika a litván, ukrán és lengyel zsidóságnak horribilis összegeket tudott rendelkezésére bocsátani, akkor a magyar zsidóság számára, amely példát mulatóan kivívta a maga számára az egyenjogúsítást és magatartásával elnyerte a művelt nemzetek becsülését és a maga elismerésével elismeréshez juttatta más országok elnyomatásban szenvedő zsidóságát, többet érdemel, mint hogy koldusfalokat juttassanak neki. Amikor az amerikaiakkal tárgyalásokat folytattunk, mindig arról volt szó, hogy százezreket juttatnak a lerongyolt magyarországi zsidó intézmények és a tönkrement családok ezrei számára. Ez a segítség most leolvadt negyvenezer dollárra. A kölcsönt olyan feltételek mellett akarják juttatni, amelyeket pénzügyi szempontból elfogadhatatlannak tartottunk. 3%-ot követelnek kamatképen, amikor a magyar pénzügyi intézetek még ennyit sem fizetnek a betétek után, azonkívül Magyarországnak kell az alapítvány 20%-át letétbe helyezni, ami azt jelenti, hogy nekünk kell garantálni a másik 80%-ot is. A kölcsön tehát olyan terhes, hogy azt el nem fogadhatjuk, én éppen azért ki is jelentettem, hogy a tárgyalások további során már részt sem veszek.

Elmaradt a dollársegély

Az amerikai segélyakció egyben kérdést intéztünk Hartstein Lajoshoz, az orth. iroda tanácsosához és dr. Reiner Imréhez, az iroda titkárához. Az akció jelenlegi állásáról ezek az urak a következőkben voltak szivesek nyilatkozni:

— Már három évvel ezelőtt felhívtuk amerikai hitközségeink figyelmét arra, hogy a háború és annak következményei a magyarországi zsidó középosztályt létalapjaiban megrendítették. Már abban az időben arról volt szó, hogy az elpusztult zsidó egzisztenciák fülsegítésére egy altruista pénzügyi intézet volna létesítendő éppen úgy, mint ahogyan ez Lengyelországban, Litvániában, Észtországban, Bessarábiában, Bukovinában és a háború által sújtott más országokban történt. Egy ilyen intézmény létesítéséhez annak idején amerikai részről 200.000 dollárt ajánlottak fel, illetve helyeztek kilátásba. Bár a felajánlott összeget a magunk részéről, minthogy a dollár abban az időben jóval olcsóbb volt, a cél elérése szempontjából tulságosan kicsinynek tartottuk, mégis számos zsidó egzisztenciát lehetett volna talpraállítani, mert pénzünk akkor sokkal jobb volt. A kilátásba helyezett 200.000 dollár elmaradt; hogy mily okból, arról most nyilatkozni nem kívánunk.

Nem kell felekezeti bank!

Feleki Béla dr., a pesti hitközség elnökhelyettese jogi szempontból világította meg a kérdést.

— Arról, hogy már jött volna pénz, nem tudok mondani. — Azon az ülésen, melyet az amerikaiakkal tartottunk, én is jelen voltam. Az egész akciót szinte megoldhatatlannak tartom, mert kamatos és visszafizetendő kölcsönről van csak szó, amelyet még nekünk kellene egy hatalmas összeggel kiegészítenünk. Olyan súlyos feltételek ezek, melyek ellen már az értekezleten is szót emeltem. Az amerikaiak azt mondják, hogy Moldvában, Bukovinában és Ukrajnában is ilyen kölcsönöket adtak. Ott azonban lényegesen más a helyzet. Ott a lerombolt házhelyek felépítésére szolgáló építési hitelt nyújtottak, mely egyrészt biztosítva van az ingatlan által, másrészt pedig a kölcsönvevőre is előnyös, mert a ház értéke folyton emelkedik. Nekünk egzisztenciákat kell fülsegítenünk és ezért az a súlyos kérdés áll előttünk: milyen jogi formában kezeljük a pénzt, hogy a visszafizetést biztosítsuk. Három gondolat vetődött fel: a részvénytársaság, a szövetkezet és az alapítvány terve.

— A részvénytársaság gondolatát lehetetlennek tartom. A helyiség, berendezkedés, alapítási költségek, adó, adminisztráció költségei olyan rettenetesek, hogy a veszteség beleszámítása és a visszafizetés kötelezettsége elviselhetetlen terhet róna a társaságra. Az én számításom szerint legalább 18%-os kamatot kellene kérnünk a kölcsönvevőktől, amit valóban nem lehetne jótékonyaságnak nevezni. Az amortizációra egy évben 8 millió kell. Kamatban fizetnénk egy évre 240.000 koronát. Ha öt állást kreálunk, ez ma legalább újabb 2 millió. Az alakulás költsége 1/2 millió (ha ingyen csináljuk!). Hol vannak még az adók és egyéb költségek (tudakozódás, adminisztráció)! Mindezt meg kellene keresnie a társaságnak. Ugyanez állna a szövetkezetekre is, azzal a különbséggel, hogy ennek tagjai a kölcsönvevők lévén, még az a humoros eset is előfordulhatna, hogy az adósok leszavaznak bennünket. Erkölcsei szempontból sem tartom megengedhetőnek egy felekezeti hitelintézet létesítését, ha a kurzus meg is csúszta.

— Ha az amerikai urak jótékonykodni akarnak, adjanak pénzt a hitközségnek, mely már annyiszor kért tőlük. Akkor felépíthetők a gimnáziumok, rendbe hozhatók az iskolaügyek és egyéb intézményeinket, melyek igen súlyos válságban vannak. Jobb volna, mint részvénytársaság, vagy szövetkezet.

ELŐSZOBABUTOROK

konyhaberendezések, gyermek- és leányszobabutorok nagy raktára. HAVAS (Kohn) FÜLÖP asztalosmesternél, Budapest, VII., Rózsa-u. 20. Telefon: J. 2-48

PYRAM TERPENTINES CIPŐKRÉMET HASZNÁLJUNK

A zsidó pap, hi életét hozhatalta az apácákért

Irtá: Egy keresztény magyar.

Vagyunk jó egynehányan, kik nyaranta a Balatont járva, Hévízen keresve gyógyulást, nem kerüljük el a keszthelyi rabbi házatáját, holott nem a mi vallásunk papja ő. Vértünknek, magamérőből biztosan tudom, egyetlen atomja se fogható gyanuba zsidóeredet miatt, mégis feléje húz a szívünk. Goldmark szülőházának boltíves kapuján keresztül víz hozzá az ut, elhanyagolt, csuf udvar süppedékein, melynek végére érve szinte megkönnyebbül az ember, midőn a templom mellett a zsidó paróchiára fordul, erre a virágos, szemnek tetsző csinos helyre. Szönyeges lépcsőn jutunk az emeletre, mely a híres, tudós keszthelyi zsidópap lakása. Rend, tisztaság mosolyog mindenfelől, a haj, ruházat megigazitására a vendégnek nincs szüksége a folyosó nagy tükrét használni, mert tükrök itt az ajtókilincsek, a padló ragyogó fényessége is. Az irodába nyitva előttünk áll, aki, amit prédikál, utolsó szóig cselekedetekre váltja, a mindenkit átfogó nemes, tiszta emberszeretet. Semmi kenetesség beszédében, semmi mesterkelt szépség magaviseletében, egy fenkölt lélek a maga éikornyátlan nagyszerűségében adja magát nála mindenben. Könyvek végig a falakon, régiak, újak, mindenféle nyelvűek, még japán is, amelyek midőn társalgunk, mintha azt mondanák, aki köztünk él s dolgozik egy negyedszázad óta, a sok nyomtatott betűtől, történeti kutatásból, szentírásból, talmudból megtanulta a legfőbb bölcsességet: szeretni az embert az élet célja s gyönyörűsége. Nyájához tartozik-e, más felekezetű-e, mindegy, egyedül az embert nézi bennük elfogulatlanul és segít rajtuk, tanácsot ad nekik, megvigasztalja, tanítja, felvilágosítja őket, bőven ad mindenkinek szívéből, tudásából, keresetéből. Nagyonalá benne a szellem, a műveltség és ezek méretével egyezik vallásos lelkének szeretete, mely nem ismer szűk korlátokat, hanem magasan felül tud emelkedni kicsinyes tekinteteken.

A kommun alatt a keszthelyi oktató apácákat védelmezte a zsidó pap. Bajba kerültek intézetükkel együtt és

hogyan szenvedni látta a klastrom szelid lakóit, könyveik, szomorú jövőjük neki a jóságot hirdetőnek súlyos ok volt, hogy megmentőjük legyen veszedelem ellenére is. Hogy jót tett üldözöttekért, ez a tudat kárpótolta a következményekért, a zaklatások, a vörös ujságban történt meghurcoltatás, a forradalmi törvényszék ítéleteért. Szuronyos vörös katonák kísérték utcahosszat a zsidók érdemes rabbiáját, az egyetem tudós professzorát, mert megható emberszeretettől védelmére kelt gyöngéknék, noha nem tartoztak hívei közé. Megindítóbb emberi jelenet alig képzelhető, az Ecce homo jelenet rokona volt, midőn katolikus férfiak, asszonyok tömege bőszerűen követelte ekkor a városháza előtt a zsidók rabbiájának kiszabadítását és kezét, ruháját csókolgatták, amiért a keresztény vallás szolgálóiért szabadságát hozta áldozatul Istennek zsidó hit szerint való jámbor szolgálója. Mialatt pedig minden rangu, joglalkozásu, felekezetű törte magát a kommunista huszsfazék után, a jövedelmében megnyomortott keszthelyi rabbira jellemző volt, hogy inkább kertimunkára szegődött el, semhogy a kommunista rendszer kegyelén éljen, melyet még miniszterségig emelkedett urak szavetettek meg, köztük a magyar igazság későbbi öre.

A kommun bukása után az áldozni kész ember hitfeleire központozította emberszeretetét, hullámtörő volt számára a bekövetkezett viharban. Vas, Somogy, Zala, Veszprém megye veszélyeztetettjei dr. Büchler főrabbi szívéből, bölcsességétől, járhadhatatlan közbenjárásától kapták a lelkiert, a segítséget sőtét hónapokban. Szeretete oltalom volt az aggodó, földönfutóvá lett zsidóknak, akiket hála kötelezett úgy, mint ahogy eklézsiáját, melyről nyitott szemű pásztora három ízben, egyszer a zsidók új napján háritotta el a kitörni készülő szörnyűséget. A legsenségesebb ünnepi istentisztelet, ahogy a keszthelyi rabbi 1919 újévén végezte, pogromra izgatott, prédációs tömeget megfélemezni, a gondjaira bizott lelkek életét, javát megóvni...

Én és a zsidók

Irtá: Jóka! Mór.

Jóka! Mór így vélekedett a zsidó diákokról és a numerus claususról...

Mi türes-tagadás? én bizony gyermekkoromban antiszemita voltam, mint sok fejletlen ember.

Aki a nézeteimet a legtökéletesebben osztotta, az volt a Cicka kutyánk. Hej, hogy iramodott neki, ha egyszer valami olyan szakállas, bagyogós alak bejött az udvarunkra. Ott már én is vitéz voltam: ugyan uszítottam utána a Cickét: „aló, puc, csipd meg!” s nagyot nevettem rajta, mikor csaltogott a papucs a kifelé iramodónak, amíg az utcaajtóig elért.

Mikor aztán nagyobbra megnőttem, akkor elküldtek Pozsonyba, német szóra. Ott azután megtanultam azt, hogy van a város végén egy elátkozott hely, amit Schloszbergnek hívnak: azt csupa zsidók lakják; annál fogva az a csoportosított fészke és tanyája minden Isten és ember ellen való bűnnek, úgy hogy, ha egy diákról megtudják, hogy a Schloszbergen volt, azt rögtön kicsapják az iskolából.

Ebben a hitben megerősödve, ismét visszakerültem Komáromba, ahol még akkor híres gimnázium volt három bölcsészeti osztállyal.

Zsidó diákkal még mind addig az ideig nem találkoztam se lyceumban, se gimnáziumban, de csak egy szállal sem. Minek is tanult volna a zsidó diáku? Hivatalt nem viselhetett, ügyvéd, mérnök nem lehetett. Mire való volna neki a diák nyelv? Csak azért, hogy Horatiust megértse: „nunc est bibendum, nunc pede libero pulsanda tellus”? Hát szabad a zsidónak jó kedvének lenni? bort inni és táncolni? Az volna a furcsa!

Csupán egy tudományos pálya volt a zsidók számára nyitva, az orvos, vagy mint akkor hívták, a doktori pálya. (Még akkor csak az orvosoknak volt szabad helyghatás és székfoglalás, a próbfőorvosnak nem! azért hívták csak az újjáélesztő doktoroknak! Csak az utóbbiaknak székfoglalás volt.)

Az orvosok száma, akiket éppen a polgári iskolák tanítottak...

táltak, megtörtént az a csoda, hogy egy zsidó diák iratkozott be a klasszisunkba.

Koricsánernek hívták.

Nem volt már fiatal legény: a negyvenet meghaladta. Eddig az ideig a kalligrafia mestere volt: szépirást tanított, gratuláló iratokat másolt acélmetszéssel vetekedő módon. Biz ez sovány kenyér volt. Hajlott korára támadt az az ambíciója, hogy orvossá legyen: e végett előbb a humaniorákat kellett elvégeznie. A grammatikát, syntaxist megtanulta otthon, iskolába járás nélkül, ami óriási szorgalmába kerülhetett, mert nem volt valami különös gyors eszű.

Nekünk, tizennégy-tizenöt esztendősi síhedereknek nagyon sok tréfát okozott ez a negyven esztendősi iskolatárs, az ő furcsa taghaszakadt alakjával, borotvált képével, mausoló kifejtésével, akaratlan komikumával.

Egy nap elmaradt a leckéről, s midőn másnap e miatt a tanárunk megdorgálta, azt mondá mentségül a jó Koricsáner:

— Bocsánat, professzor ur, bizony nem jöhöttem, mert a feleségem éppen tegnap ajándékozott meg egy kis flascával.

Képzhetni azt a jucundus hangulatot, ami erre a szokatlan mentségre felrivajlott az egész klasszisban. Csak a tanárunk nem nevetett rajta; ő mindent komolyan vett, a szerencsét kívánva a tanítványának az ujszülötthöz, haza bocsátá őt erre a napra, hogy ápolja a feleségét, felhagyva neki a holnapra való leckét.

A jó Koricsáner maga is igen komolyan vette azt. Mind mindent az életben. A kalligraphiával nem fér össze a tréfa.

Egyszer összedisputáltunk iskola-óra előtt: az öreg Koricsáner, meg én.

Az volt a vitás kérdés, hogy vajjon a magyar mértékű versben a „h” betű mássalhangzó-e, vagy nem?

Én azt állítottam, hogy igen, ő meg azt, hogy nem. Én utoljára azt vágtam neki oda, hogy „mit tudsz te ehhez? te zsidó vagy!” — Erre ő nehezen azzal döfött vissza, hogy: „de pedig csak gyerek vagy!”

Borzalmas megháztás? Egy 14 éves férfinak azt mondtam, hogy ő gyerek! Mai napság ezért párbajra hívnák a tréfit. Akkoriban rövidebben bírtak el vele. Ő 41 éves volt,

En 14. De én magyar voltam, ő pedig csak zsidó! Ok és jogcim arra, hogy megfogjam a gallérját, s jó sort verjek a hátára ököllem.

Mikor akként magyaráznom a „h” betű mássalhangzó-ságát a zsidó iskolatára hátán, éppen akkor nyit be a tanárunk az iskolaterembe.

Szigoru és igazságszerető derék ember volt: engem (pedig sógora voltam) e kihágásért megbüntettet; ott marasztolt az iskolában: csak este volt szabad hazamennem. Ami nagy szégyen volt.

Otthon pedig az anyám fogott elő.

Boldogult jó szülőm áldott jó szivü volt, de amellet szigoru, katonás természet. Kérdé, hol maradtam. Megmondám, nagy méltatlankodva, hogy milyen igazságtalanság történt velem: én tudom jól, hogy a „h” betű konzonáns, idézhetem Vörösmartyt. „Cserhalom” ez a dactylus, ha a „h” konzonáns nem volna, akkor ez pyrhyechius volna; valaki ellentmondott, azért megütöttem egyszer-kétszer: ezért ottmarasztolt a professzor.

— De hát ezért minek kellett valakit megütni? — kérdé az anyám.

— Hiszen csak egy zsidó volt!

— Mit? — kiálta fel az anyám, — te azt mondd, hogy csak egy zsidó volt? Hát te előtled a zsidó nem olyan ember, mint más? Te lenézesz mást a vallása miatt? Te elfelejted, hogy a „mi” vallásunkat még ötven év előtt éppen így üldözték ebben a városban, ahogy te üldözöd most a zsidót? Ezt nem tanultad te én tőlem, se boldogult édesapádtól! — Most rögtön eredj, és keresd fel azt a zsidó diákot, akit megütögtél, kérj tőle bocsánatot és hozd tőle nekem írásban, hogy teneked megbocsátott.

El voltam szörnyedve a drákói keménységü ítélet fölött.

— En megalázzam magamat az előtt a zsidó előtt?

— Megalázod magad az Isten előtt, aki a zsidót veled egyenlőnek teremtette.

— Hol keressem én azt most a városban?

— Az a te dolgod. Tudod jól, hogy melyik utcában laknak a zsidók. Járj végig házról házra, míg rátalálsz nyisd fel a száját, kérdezősködjél, Komárom nem nagy erdő. — De nekem anélkül az írás nélkül a szemem elcjbe ne kerülj.

Ez volt az ultimátum.

Fatális állapot.

Az ebédet már elmulasztottam, most még vacsorát sem kapok.

De nem lehetett appellálni, se az országgyűlésen interpelláltatni az ügyemben; meg kellett törnöm magamat. Neki fanyalodtam, hogy hát megyek Koricsánert keresni a város végére. ott lakott.

Hát amint az utcaajtót nyitom, valaki ugyanazt kívülről tolja befelé s amint az ajtó kitárul, ott áll előttem az én kis Koricsánerelem.

A két vállát behuzva, a fejét szomoruan félrehajtva, azt kérdi tőlem a küszöbön megállva, szelid, reszketeg szóval:

— Irasceris mihi? (Haragszol rám?)

Hogy én haragszom-e ő rá?

S azzal alázatosan levéve a kalapját, azt mondja:

— Azért jöttem hozzád, hogy bocsánatot kérjek tőled.

Ő, a megvert ember, jön bocsánatot kérni az inzultálójához! Pedig őt nem kényszeríti erre odahaza senki. Neki pincsen erős ítéletet osztó édesanyja, aki hozzám küldje, hatalmas parancsolattal s ő keres fel engem.

Nekem a könny kicsordult a szememből, nyakába borultam, megöleltem.

— Nem te kérsz én tőlem bocsánatot, hanem én tetőled; s már most jőjj be az anyámhoz, s mondjuk el neki, hogy kibékültünk, megbecsüljük egymást.

— Hiszen azért jöttem éppen hozzátok.

Azzal bejött velem az anyámhoz s így szólt:

— Eljöttem bocsánatot kérni a nagyasszonytól, hogy így megbántottam. Én vagyok a hibás, elismerem. Mert amiről disputálunk, abban neki van igaza, a Móricnak. A „h” konzonáns. Bocsánatot kérek, hogy okot szolgáltatam Móric-

nak, hogy engem megüssön. De én nekem nem fájt, mert neki van igazsága és van jó ökle. Majd azzal az öklével meg fogja ő védelmezni a zsidót, mikor a zsidónak lesz igazsága.

— — — — —
Ettől a perctől fogva lettem én floszemitává.

S nemcsak ideális frázis volt ez nálam: átment az életbe is.

Ahol csak iskolába jártam, mindenütt azon törekedtem, hogy iskolatársaim a zsidó komilitókat becsülettel traktálják. S ehhez nem kell egyéb, csak jó példaadás. A szeretetnek is van hódító ereje.

A kecskeméti kollégiumban, ahol már nagy rangra emelkedtem: én voltam t. i. a jogászbálra alkotmányosan megválasztott előtáncos, a klasszisomban első eminens, (ami mellesleg dolog) és a műkedvelőknél első szerelmes. Ezt a nagy tekintélyemet mindenütt érvényesíteni tudtam abban az irányban, hogy a kecskeméti zsidóság kereskedelmi osztályának művelt fiatalait a mi társasköreinkben otthonossá tegyük. Azok voltak a legjobb barátaink: azokkal beszélhettünk legtöbbször irodalmi dolgokról, azoktól kértük kölcsön az olvasni való könyveket; még Petőfit is azok pártolták legjobban.

Egyszer műkedvelői hangversenyt rendeztünk az ifjusági könyvtár megalapítására. Zenészek, szavalók kitétek magából az iskolai fiatalságból, de iskolázott énekes, aki operai áriákat elő tudjon adni, nem volt közöttünk.

Egy fiatal zsidó, Gallia Fülöp (később könyvárus lett), igen sokoldalú műveltséggel bíró diplomás férfi, kinek amellet gyönyörű tenor hangja volt és jó iskolája, az én körtemre felajánlotta a közreműködését, hogy el fogja énekelni Belizár operából a „Trema Bizancio sterminatrice” magánydalát. A szövegét én fordítottam le neki magyarra.

Az előadás előtti napokon híre szárnyalt, hogy valami demonstráció készül a publikum részéről a zsidó vendégszereplő ellen.

Nem riasztott bennünket vissza.

A színház megtelt közönséggel; a bevétel megállapítá az iskolai könyvtárt.

Mikor a Gallia énekére került a sor, mindenki feszült figyelemmel várta, hogy mi fog hát történni.

Az én zsidó énekesem kilépett bátran a színpadra, a zenekar elé, s alig hogy elkezdé: — „Reszless Byzantium!” — amidőn felkiált a nézősereg közül egy ökörhajcsári hang:

— Nincs itten lú-bőr? Mit keres itt a zsidó?

Hanem azt az egy szál felkiáltót, amelyen hirtelen kiröpitette a nézőtérrel a tisztelt publikum maga, az egy olyan rövid pillanat műve volt, hogy még csak félbe sem szakította az áriát. Mikor az utolsó vers elhangzott: „És minden könnyei a nemes hősnek vértengerrel lesznek megboszulva!” oly általános taps és éljenriadal támadt az egész közönségből, hogy alig akart vége szakadni.

Kacagány

A régi vezérek is a szabadban gyüleseztek, lóháton, az új vezérek is a szabadban gyüleseznek. Az EME vezérkarának tagjai szombatontint felkapnak kedvelt vesszőparipáikra és lerobognak az áldott jó vidékre, egyszer a karcagi ligelbe, máskor a szegedi városháza elé, majd a törökszentmiklósi főtérre s országos és kerületi, ébredő és katolikus nagygyűléseket tartanak három-négyszáz főnyi tömegek jelenlétében. Igen helyeseljük, hogy e gyűléseket a vidéken tartják meg. Nem stílusos, hogy — miként az a multban történt — államilag képesített ok- és menleveles honmentőink a Petőfi-szobor előtt hozzák meg országos határozataikat az ország zsidómentesítéséről, ama Petőfi-szobor előtt, amelyet a zsidó származású Reményi Ede hagedümvész hagedült szövege az ugyancsak zsidó származású Huszár Adolf alkotott meg. Stílusosabb az ilyen határozatoknak például Törökszentmiklóson való kimondása, mert Törökszentmiklós már 1919 őszén ékes példáját szolgáltatotta annak, hogyan kell gyakorlatilag, hogy úgy mondjuk: tettekkel megoldani a zsidókérdést.

Lyoni szelymek, angol gyapjuszövetek, francia granadinek és balistok lel-

◆ ◆ ◆ ◆ ◆

Szöllösi és Kálmán

szőlő- és szövetiparosok,

Budapest, IV., Hajós utca 14. (Kálmán utca szelvény)

A . . . tettek európaszerűe méltán híres városának főterén vasárnap délelőtt száznál is több egészségügyi hullámszert és fogadta tetszésviharral a központból kiküldött, felemelt napidíju honmentők szónoklatait.

Ezek a szónoklatok valóban megérdemelték a tetszésvihart.

Lenkey Lehel például kifejtette, hogy „őseink voltak azok, akik kacagányosan, karddal a kezükben jöttek be s vérrel szerezték meg ezt az országot, most pedig azok, akik csak néhány évtizeddel ezelőtt kezdtek bevándorolni, a párducacagányos ősök unokáit — ó borzalom! — letegezik”.

Ekkép szóla Lehel mester. „Őseink” — mondotta s ezzel fején találta a szöveget. A mi őseink tudniillik Árpáddal együtt jöttek be Magyarországra s foglalták el ezt a földet, mert hiszen a kazárok voltak a mi őseink. A mi őseink valóban kacagányos honfoglalók voltak, a tanár ur őseit azonban alighanem hiába keresnők a honfoglaló ősök listájában. Szerepel ugyan a régi, augsburgi magyarok között egy Lehel vezér, de az nem a Licznerék családjából származott, mint Lenkei tanár ur. Megnéztük a magyar góthai almanachot, Budai-Ezsaiás Polgári Lexiconját is, de a Liczneréket ott sem találtuk a törzsökös magyar familiák között. Ugy látszik, tényleg csak néhány évtizede vándoroltak be s csak 1919 őszén öltötték fel a buzogányt s akasztották le berozsdásodott kacagányukat a fogasról.

Ami a letegezést illeti, valóban kedvünk lenne így szólani Liczner vezérhez:

— Lehel, te csalsz!

Őseire való tekintettel azonban eme felkiáltásunkat így módosítjuk:

— Tanár ur, ön tudva téved, amidőn azt mondja, hogy: „Budapesten sir a keresztény nyomor és vigyorog a zsidó jólét.”

— Nézzen be tanár ur az elüldözött, kenyerüktől megfosztott zsidó tanárok, tanítók, köztisztviselők, trafikosok stb. konyhájába, azokéba, akiket ön és többi kacagányos társa a honfoglalásban: a Huzli-Avarfiyak, a Pliszka-Budaváriak, a csaszlaui és wolfenauai Wolffok, a Taszlerék, a Fanglerék s a többi „fajmagyar” társai fosztottak meg a kenyerüktől, nézzen be a szegény zsidó magántisztviselők, hirdalpirók, kereskedelmi alkalmazottak, munkások éléskamrájába s majd meglátja, mi vigyorog onnan kegyed felé? S ha még azután is azt mondja, hogy: a jólét, akkor ajánljuk, sürgősen irasson magának pápaszemet, mert akkor kegyed notorius rövidlátó, tanár ur.

Tasnády Kovács József is felszólalt a törökszentmiklósi gyűlésen. Nehezményezte, hogy: „beékelődött ide egy faj, amely folyton uszítja a magyart a magyar ellen.” Ezt mi is nehezményezzük. Valóban, az utóbbi években beékelődött ide egy faj, a Tasnády Kovács Józsefek fajtája, az antiszemita uszítóké, s ez a napidíjas faj megbontja a maroknyi magyarság egységét, kiapadhatatlan forrása jóhírünk leromlásának, s rettenetes rombolást visz végbe a magyar közéletben.

Ideje volna, hogy uszító munkájának vége vettessék.

A karcagi, szegedi, szentmiklósi gyűlések: ünnepei voltak ennek a fajtának, ünnepei voltak az izgatásnak s ezeken az ünnepélyeken megjelentek a kormány, illetve a hatóságok képviselői is. A gyűlésekről bő tudósításokat közöltek a kurzuslapok, de azt kell hinnünk, hogy ezek a tudósítások hiányosak. Az bennök van ugyan, hogy — Pálóczi Horváth országos elnök úr szerint — „meg lett állapítva, hogy évekkel ezelőtt több zsidó összeállt, hogy megbeszéljék azt, hogy hogyan tegyék tönkre Magyarországot”, az is bennök van, amit Gáspár Imre szentimrés főtitkár mondott a numerus clausus fenntartásáról és kiterjesztéséről, az is, amit Tasnády Kovács József a beékelődött fajról és Lendvai István a zsidó letvekről, sőt Kádár Lehel karcagi felszólítása a zsidók ellen való szabadságharcra sem hiányzott e tudósításokból, de hiányoztak belőlük bizonyos közbeszólások. Azok a közbeszólások, amiket ezekre a rágalmakra és izgatásokra a törvény előírása szerint a hatóságok képviselői tettek. Vagy nem is tettek? . . .

Szabászati és női kalapkészítő-iskolában szabni, varrni, bászati tankönyvem. Kalapkészítést olcsón vállalok. Művirág-tanfolyam. **Galger Etel** Károly-körút 10.

Negyvenezer korona Klausz Imre sirkövére

A 14. gyalogezred önkéntesei a következő levelet küldték hozzánk:

Nagyságos

Dr. Szabolcsi Lajos urnak,
az Egyenlőség főszerkesztőjének

Budapest,

Igen tisztelt Főszerkesztő ur!

Klausz Imrét a budaörsi ütközetben, egy éles és kegyetlen golyó fején találta. Egy ifju élet hullt a porba, gyászborítván érette rajongó öreg szüleit.

Klausz Imre a m. kir. egr. 14. gyalogezredben szolgált. Bennünket is itt hozott össze a közös sors. Barátai, pajtásai, a jó és rossz váltakozásban osztályostársai voltunk.

S amikor meleg, piros vér buggyant ki Klausz Imre tőből, a szülők elvesztették gyermeküket, mi bajtársunkat, a zsidóság pedig egy jámbor és istenfélő fiát. Mert Klausz Imre zsidó volt, a gyávának bélyegzett „faj” egy láncszema, aki kötelességének teljesítése közben halt hősi halált. Magyar zsidó volt, mint itt mindannyian, akiktől el akarják vitatni bölcsőnk helyét, apáink sirját, nemzedékekhez, tradíciókhoz való hűséges ragaszkodásunkat.

Már korábban elhatároztuk, de amikor az *Egyenlőség* május 20-iki számában felhívás jelent meg, tetté érlelődött bennünk, hogy mi az egr. 14. gyalogezred volt zsidó önkéntesei gyűjtést indítunk egymás között a Klausz Imre-sirkő alapra. Az ő sirja — véltük — nem lehet jeltelen ott a rákoskereszturi izr. temetőben. S mi, akik egykoron bajtársai voltunk, a polgári élet küzdelmei közepette is teljesítettük az emléke iránti kötelességünket. *Negyvenezerhatszázöt koronát gyűjtöttünk egybe* aránylag rövid idő alatt, mert szegényjé gazdagja egyforma készséggel adott, érezte, hogy adnia kell.

Bár a gyűjtés még nem fejeződött be, ezt az összeget tisztelettel nyújtjuk át Főszerkesztő urnak, mert azt akarjuk, hogy az egyszerű sirhant fölé helyezendő emlék büszkén hirdesse: *Nemcsak élni, hanem meghalni is tudunk ezért a dics. véráztatta ősi televényért, tönkretett, szétszaggalott, árva Magyarországot.*

... A magyarságunkért, a mi hazánkért...

Maradunk őszinte tisztelettel hívci:

Az Egerben szolgált bajtársak „Klausz Imre sirkőalapja” nevében:

György Endre.

Gábor József.

E nemes és megkapó akció kiegészítéseképp közöljük, hogy *Hoffer Gyula*, akinek egy nemeslelkű jótékony adományáról csak legutolsó számunkban emlékeztünk meg, családja sírboltja felavatása alkalmából *édesanyja sirkövét felajánlotta Klausz Imre hősi sírjának megjelölésére.*

Hogyan lettem doktor a kurzus alatt?

Országszerte ismeretes az a háborúság, amely a numerus clausus mikénti interpretálása tekintetében a budapesti és a kolozsvári egyetem között folyik. A Szegeden működő kolozsvári egyetem liberális gondolkozású tanácsa ugyanis a zsidó vallású egyetemi hallgatók irányában nem olyan mereven elzárkózó, mint a budapesti, amit a pesti egyetem néhány lelketlen és reakciós szelleme rossz szemmel néz s azt szeretné, ha a kolozsvári egyetem irányításában is az antiszemita szellem lenne urr.

E sorok írójának alkalma volt közvetlenül megfigyelni és összehasonlítani a két egyetemen uralkodó állapotokat, közelről szemlélni és érezni, hogy a pesti alma mater miképp tagadta meg saját polgárait, ellenben a kolozsvári egyetem becsületes hazafisággal csak az igazságot kutatja.

Számosan voltunk zsidó vallású magyar tisztok, kik ötvöli harcmezőkön töltöttük ifjuságunk javát; fázva és éhezve állottunk őrt a Kárpátok tetején égő, fáradt szemekkel meredve a havas éjszakákba. És mentünk hazafias lelke-

Mérő Jenő Butorgyára, Budapest, VII., Rózsa-utca 22. sz.
Kizárólag elsőrendű butorok.

bedéssel előre, mindig előre és gyakran nem is kérdezték vallásunkat, csak mellünkre tüzték a nehéz harcokban kiérdemelt kitüntetések. És ekkor otthon Prohászka Ottokár és társai megállapították, hogy zsidók nincsenek a harctéren, de mi mentünk tovább, előre és néhány zsidó bajtársunkat eltemettük a galíciai és bukovinai mezőkön. Azután tovább mentünk, heteken át folyton mentünk, meneteltünk, sokszor napokig éhezünk, de nem panaszkodtunk, csak mentünk tovább és harcoltunk és véreztünk.

Egy szép nyári reggel, 1917 augusztus 9-én, reggel 6 órakor, a Csernowitz melletti csatában keresztüllőttek a balterdemet. Roham közben történt. Vérem — zsidó vér — dusan ömlött a cardikii harcmezőre és én már nem mentem tovább, csillogó ezüst vitézségi érmet tüztek mellemre és hazavitték Budapestre.

Évek mulasztását kellett a tanulásban helyrehoznom; az Angol-Magyar Bank tisztviselője voltam és előadásra jártam és éjjel tanultam s így sikerült 1919 márciusáig befejezni egyetemi tanulmányaimat; elfogadták doktori disszertációm, promoveálandó voltam és kitört a kommün, négy hónapig nem volt avatás és utána augusztusban kitört a „keresztény“ kurzus és zsidókat ismét nem avattak. Törökkel és revolverekkel felszerelt felelőtlenek támadtak meg és megöléssel fenyegettek meg, ha be merek lépni az aulába. Ekkor Székely Ferenc hitközségi elnökkel felmentünk a kultuszminiszterhez és a miniszterelnökhöz, ezek az urak ígéretet tettek és semmit sem csináltak. Végre 1919 decemberében életveszélyes helyzetben doktorra avattak. De tovább akartam tanulni, jogi doktorátust is akartam tenni a pesti egyetemen s ehhez igazolási eljárás volt szükséges; de nem voltam eléggé konstruktív s nem igazoltak.

Ekkor elmentem Schneller Istvánhoz, kincses Kolozsvár száműzött egyetemének ősz rektorához s előterjesztetem kérelmemet. És Schneller István ércesen szólott:

— Vegye tudomásul, doktor ur, hogy ez nem zsidó egyetem, ez nem keresztény egyetem, ez Tudományegyetem; Ön a haza iránti kötelességét hiven teljesítette, tehát a kolozsvári tudományegyetem Önt igazolja.

Tehát lettem vizsgáimat, megirtam disszertációm az ártatlanul elítéltek kártalanításáról s így lettem doktor a kolozsvári egyetemnek is. Tehát van a gyűlölködés és elfogultság tobzódó hullámai közepette egy kis sziget, ahol nem a politika, de az etika eszményei, a tudomány fensége a cél. És ezt fájlalják a reakció sötét fészkeinek fekete lovagjai. A pesti egyetemen működő néhány politizáló tanár követeli, hogy a numerus clausus a többi egyetemen is szigorúan hajlassék végre. A hevesen támadott kolozsvári egyetem a numerus clausus enyhébb értelmezésének tekintetében a kultuszminiszter döntését kérte. De ma Magyarországon Klebelsberg Kunó grófnak hívják a kultuszminisztert, aki nagyon óvatos ember és nem vállalja az egyetemek harcában a döntőbíró szerepét; a kibuvót könnyen megtalálta — nem akarja az egyetemek autonómiáját megsérteni, tehát a zsidó diákok vándoroljanak továbbra is a külföldre.

... És Prága padlásszobáiban gyertyák gyulnak és lázasan tanulnak sápadt arcu magyar zsidó ifjak és várják a pirkadást a magyar horizonton. Dr. Rajna Dezső.

Törtelen orvost választottak

Az eset így esett. Törtelen megüresedett a községi orvos állása. A törvények szerint zsidó is lehet orvos. Pápák és fejedelmek is szívesen gyógyították magukat zsidó orvosokkal. A törvény szerint zsidónak még a községi orvosi állásra is szabad pályáznia. Nyilván ez vezette rá Heinrich Géza dr.-t is, — aki Törtelen lakik és a nép általános szeretetét élvezi — hogy benyujtsa a pályázó kérvényét. Benyújtotta, noha Madarász főszolgabíró eleve kijelentette, hogy zsidót nem enged községi orvossá választani. Heinrich dr. Borostyánkőre, Nyugatmagyarországba volt illetékes, optálta a magyar állampolgárságot, a világháboruban is résztvevett, mint a 31-ik honv. gyalogezred főorvosa. Azt hitte, ezek alapján joga van pályáznia, még a hirhedt antiszemita; Madarász Adorján főszolgabíró járásában is.

A községi törvény szerint a főszolgabíró három jelöltje közül a képviselőtestület választja meg a községi orvost. Mivel három nemzsidó pályázó nem akadt, sőt még egy sem akadt, Madarász Adorján majdnem hűtlenné lett elvelehez. Ő azonban nem olyan legény, aki ne tudna segíteni magán.

Gyorsan lepályáztatott egy Ürményi nevű orvost, meg egy másik orvost is, aki jelenleg megszállott területen van.

Szeptember 6-án volt az orvosválasztás. Huszonnégy képviselőtestületi tag jelent meg erre az eseményre Törtel községében, Megjelent Madarász főszolgabíró is. A képviselőtestület ülését megnyitván, javaslatba hozta a maga jelöltjeit. Két jelöltet javasolt: Ürményit és a másik nemzsidó orvost, Szokolyt. Heinrich dr.-t nem is jelölte, noha pályázott és a pályázók közül hármat kellett volna jelölnie.

— Ki akarja, hogy Ürményi legyen az orvos? — tette fel az első kérdést a főszolgabíró. Négyen álltak fel. Huszanülve maradtak.

— Ki akarja, hogy Szokoly legyen az orvos? — kérdezte erre másodszor. Erre a második kérdésre senki sem jelentkezett. Huszonnégyen maradtak ülve.

Madarász főszolgabíró erre kijelentette, hogy a képviselőtestület négy szavazattal Ürményit választotta meg községi orvossá és huszan „tartózkodtak a szavazástól.“

A jelen voltak erre éltetni kezdték Heinrichet és a huszlag nevében, aki nem szavazott, Szabó János így szólt:

— Főszolgabíró ur, ez nem igaz! Mi Heinrichet akarjuk. Madarász Adorján erre csak intett egyet a jelenlévő csendőrőrmesternek, hogy Szabó János kiszagdat fogja le.

A parasztok, akik nálunk jártak, hogy ezt az esetet elmondják, megfélebbítették ezt a „választást“.

Zalaegerszeg titkaiból...

Ruhát a ruhátlanoknak.

1922. febr. 8-án 147 internált részesült ruhaneműekből (Deutsch-féle adomány). A legtöbbet Feldmann Lajos kapta: 1 pár félcipő, 1 pár harisnya, 1 rövid téli kabát, szőrmegallérral, 1 meleg szvetter, 1 kabát, 1 mellény. Vajjon milyen ruházata lehetett neki febr. 7-éig? Ezen a jegyzéken kapott a tüdőbeteg Zélig Márton egy viselt télikabátot. A Majerovics-gyerekek közül Regina egy egész ruhát, Irén egy pár viselt cipőt, egy viselt szvettert, Annus egy gyermek-trikót, Rezső egy gyermek-trikót, Dóra egy viselt szvettert, a kis gyermek egy kis trikót kapott. A hetvenéves Dresner Fülöpnek két pár lábbeli jutott. A Heimovits-gyerekek is részesültek némi ruhákban: Rózska egy viselt szvettert, Jóska egy új gyermektrikót, nadrágot és kalapot, Sándor kalapot, nadrágot és egy pár cipőt, Miklós egy viselt nadrágot és bluzt kapott. Rosenberg Mór, „mint barakgondnok“, egészen különös nagy adományt kapott: 2 pár viselt cipőt, 2 pár harisnyát, 4 pár „különböző zoknit“ és egy flu-télikabátot ítéltek neki tiszteletdíjul...

A női ingek kiosztásában, 1922 április 15-én nyolcan irhatták alá boldogan az elismervényeket: Fischer Náthánné, Kohos Rózska, Mátrai Miklósné, Feder Rózska, Schönfeld Eiza, Schwigler Bernátné, Szabó Lina és Schlangar Aranka...

Nagy nap volt 1922 április 15-én is. Tizenhét pár gyermekcipő érkezett. Két párat Bor József, 2 párat Majerovicsék, 2 párat Heimovicsék, Schwingenkrugék, 1 párat Fink Klára, 1—1 párat Wilfék és Rajovicsék kaptak, 2 párat a „9-es barak részére“ vett át Rosenzweig, 1 párat meg a maga részére...

A lábbelijavítási-jegyzéknek 93-as sorszáma van. Téli szvettert, az egyik nagyobb jegyzék szerint 35-en kaptak, ugyanakkor 52 darab téli fehérneműt, azonkívül ruhát, cipőt, harisnyát osztottak. Dátum nincs. 1922 májusban, a Deutsch-féle akcióból 100 család részesült ruhában. Alul azt olvassuk: „A fenmaradt rosszabb gyermekruha- és fehérneműféléket jegyzéken kívül kiosztottam a többgyermekes családtagoknak és a nőknek foltozási célra.“ A kiosztást egy ügyvéd végezte.

Jönnek az adományok...

A zsidó szív pedig nem pihen. A sok lista után, a sok kesergő levél elolvasása nyomán támadt lemondó keserűségben, új bizalmat ébreszt bennünk egy levél, mely alig pár hónappal ezelőtt kelt. 1922 június 17-én Komlós Béla né beküldi Deutschnak az újabb jegyzéket: 22 m. sifon és egy csomó női és gyermekholmiról. A zsidó szív nem pihen. A ruhátlanoknak jön a meleg őszi ruha... És a pótharkocsi után a teherkocsikban új zsidó internáltakat visz a vonat Zalaegerszeg felé...

Gyöngyszemek a talmudból és a midrásból

Irja: Szabolcsi Lajos

Koheleth könyvét olvassa a pogány és a görög. De megérteni csak a zsidó érti meg. Más nemzet elsiklik az ilyen mondat felett: *Ész libkósz veész lischók.* („Van ideje a sirásnak, de eljő ideje az örömnak is.” Koheleth III. 4.) De ha zsidó olvassa ezt az egyszerű verset, kicsordul a könnye a nagy bánattól, melyben él és mosoly száll az arcára a diadalmas jövőről, melyre várakozik.

★

A kis gödölyét üldözi a párduc. A párduccal az erő.
A kis gödölyével az Isten.

A bárányt üldözi a farkas. A farkassal az erő.
A báránnyal az Isten.

Ézsau üldözte Jákobot. Ézsaué volt az erő. Jákobal volt az Isten.

Fáraó üldözte Mózeset. Fáraóval volt az erő. Mózesel volt az Isten.

Izraelt üldözi hetven vad nép. A népekkel van minden erő és minden hatalom. De Izraellel van az Isten.

Hiszen így is vagyunk irva bibliánkban, testvéreim: „Hó-Elókim jevakkés ez nirdof.” Az Isten mindig megkeresi azt, akit üldöznek.

És megmenti! Megmenti!

★

Rabbi Méir felélt és elosztotta minden keresetét. Mi marad fiaidnak? — kérdezték tőle aggódó tanítványai.

Ha fiaim jámbor, derék emberek lesznek, az Ur megáldja kezük munkáját és nem hagyja el őket. Nincs hát szükségük örökségre. Ha gonoszak lesznek, — miért is hagyják örökséget istentagadó, rossz emberekre?

★

Jobb két vezér az egynél.

Mert lehet: ha megbotlik az egyik, a másik fel-segitheti.

És rosszabb, ha két vezér van, mint ha egy van.

Mert lehet: egyik csak azon töri majd a fejét, mint buktathatná el a másikat.

★

Van olyan ember, ki akkor vétkezik, mikor jót tesz.

Ezek a bünösök a jótékony intézmények vezetői. (Gabbajé-cedoko és mechalké-cedoko.) Ezek azzal vétkeznek, hogy a jótékony adományok kiosztása közben keveset adnak az érdemeseknek és sokat az érdemtelen kéregetőknek.

Ezek azzal vétkeznek, hogy a jótékony adományok kiosztása közben megalázzák a szegényt, ahelyett, hogy megsimogatnák.

Ezek azzal vétkeznek, hogy a jótékony adományok kiosztása közben gögösen viselkednek. Holott a pénz, mit adnak, nem is az övék. Ők csak a kiosztók.

Az ilyen bünökre, melyeket jótévés közben követnek el, nehéz a bünbocsánat.

★

— Feleséget veszel? Még több terhet veszel magadra. Új terheket, a régiék mellé.

— Tévedsz. Ezentúl kevesebb lesz rajtam a teher, Mert most már mindent ketten fogunk együtt viselni.

(Mindez idézetek forrása a Koheleth könyvéhez fűrt Midrás, A IV.—V. századból.)

HIREK

— Szelichóth. Őszi köd üli meg az utcákat. Borzong a természet, vasárnap reggel ülnek először hajnali ájtatóságra szelichóth hajnalán a zsidók. Felhangzanak az évezredes zsoltosok, a bűnbánás megrendítő imái és a zsidó, aki ilyenkor bűneit vezekelve áll Istene elé, kegyelmetes és fájdalmas szívvel emlékezik meg vértanúiról, halottairól. A szelichóth a vértanúk és halottak napjai. Kegyeletes szívvel zárandokolnak ilyenkor a sirokhöz, akiknek kedves és felejthetetlen halottaik vannak...

Csodás szelichóthok vannak a zsidó irodalomnak. A zsidó ima nagy mesterei megörökítették népünk minden szenvedését. Prága 1389... Avigdor Káro tragikus imája a zsidó vértanúkért. Krakkó 1596... Edels imája a krakkói zsidó vértanúkért. És így tovább, a harmincéves háború mártírjai, a nemirovi kozákok áldozatai, Jomtow Lippmann, Schäftel Horovitz örökszép imái... A magyar zsidó szelichóth még nem írták meg. Csak ősrégi memorkönyvek lapjain találkozunk a „Harugé erc hogorral”, a nagy német memorkönyvekben tűnik fel egy-egy percre a magyar föld zsidó vértanúinak a neve.

Szelichóth hajnalán az őszi ködben a bűnbánat kürtje imára hív és a szívünkben zeng a halhatatlan zsidó poétának, Makai Emilnek, néhány ihletett szelichóth-sora:

„Hajlonganak hosszú szakállu vének,
S egyhanguan a mellüket verik...
Dicsérjük Adonájt, kiált az egyik,
Ki fenhéjázót porba lealáz!
Dicsérjük Adonájt, hajnaltól estig —
Zümmög rá választ az imaház...”

— A zsidó gimnázium megnyitása. A zsidó flugimnázium negyedik tanévének első szombati istentiszteletén több mint száz elsőosztályos kis fiu jelent meg. Ugyanezen a napon az intézet negyedik osztályának hét növendéke, mint Barmicvá, először járultak a Tóra elé. A jelentős szombati istentiszteletet kiegészítették a délutáni összejövetelek a barmicváfiak szülői házában, de ezek közül is kivált az a ritka családi ünnep, mely Goldberger Salamon megbízott igazgató vendégszerető házában folyt le. Itt gyönyörű kettős ünnep volt, az igazgató ikerfiak járultak aznap először a Tóra elé. Együtt volt az egész tanári kar. Az ikerfiak héber és magyar beszéddel köszönték meg szüleiknek és tanáraiknak fáradozását és hitet vallottak az öntudatos zsidóság mellett.

— A szolnoki zsidó hősi halottak és ellenforradalmi vértanúk emléknapja. A szolnoki hitközség a világháborubban elesett hőseinek és az ellenforradalom zsidó vértanúinak emlékére két emléktáblát helyeztet el a hitközség templomának falain. Az emléktáblák ünnepélyes felavatása szeptember 17-én nagy gyásznapja keretében fog lefolyni. Az emléktáblák leleplezését a templomban istentisztelet előzi meg. A szentbeszédet dr. Heves Kornél főrabbi mondja. A templom előcsarnokában a Hiszekegy el-énekzése után az ünnepi beszédet dr. Mandel Sándor tartja.

Mélységes fájdalommal és Isten akaratába való megnyugvással jelentjük, hogy

Lippe Vilmos

nyug. helyőltáblai bíró

községünknek és községkerületünknek egykori elnöke, ki elévülhetetlen érdemeket szerzett templomunk építése és istentiszteletünk rendezése körül, a közjónak szentelt élete 69. évében f. hó 7-én elhunyt.

A szolnoki izr. hitközség és szentegylet.

Modern postiches **PIECHNIK ÉS MECHTL** **Hennée-pasta**
(Hajpótlórészek) **IV., Váci-utca 8. sz., Islemelet** **hajfestés**
Telefon: 31.

— **Elnökválasztás.** A pesti izr. hitközség rendkívül elnökválasztó közgyűlése f. évi október 10-én lesz. A tavaszi ösválasztásból kikerült hitközségi választó-gyűlés tudvalevőleg az elnöki állás betöltését őszre halasztotta. Az előjáróság legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a választmányt az elnökválasztás ügyében szeptember 21-ére összehívja és javasolni fogja, hogy az elnökválasztó rendkívüli közgyűlés október 10-ére hívassék egybe.

— **Huszonnyolc év, harminchárom év...** Hauszmann Leó ötvenkétéves zsidó polgár, ács munkás huszonnyolc év előtt jött Morváországból Magyarországra és 18 év előtt Kerepesen telepedett le. Magyar nőt vett feleségül, 24 és 14 éves fiai itt születtek. Hauszmann szorgalmas, jóra való ember volt, adót fizetett és sohasem büntették meg. A világháború kitörésekor 44 éves volt, mégis bevonult, két évet a lövészárkokban, egyet a front mögött töltött. Idősebbik fia két évig szolgált és megrokkant. A gödöllői járás főszolgabírája kiutasította és felebbezése ellenére Zalaegerszegre fogják internálni. — Miskolcra Landerfeld Hermann szabómestert vitték el hétfőn Zalaegerszegre. Ő harminchárom év óta van Magyarországon és 27 éve lakik Miskolcon. Ugyanott nősült, ott született a három gyermeke és csak magyarul beszél. Landesfeld Hermannról hivatalosan megállapították, hogy nem magyar és „idegenek” a magyar születésű felesége és a gyermekei is. Bevitték őket a rendőrségre és az egyik gyermeket az iskolából vitték el, talán éppen arról az óráról, melyen a magyar hazaszeretetet tanították neki. Talán éppen Vörösmartyt szavalta a kis Landesfeld, hogy: „Itt élne, halnod kell...” Hónapok mulva bizonyára olvasni fogjuk a szerencsétlen zsidó csa-

Dr. Schiff Kálmán. Testgyógyász és Zander-szerű intézete. V. ker., Nagykorona-utca 20. Speciális kezelések: rossz testtartás és lúdtalp ellen. Soványító kurák.

Értesítés

Edesanyám elhunytával az aut. orth. izr. hitközség rabbiságának felügyelete alatt álló baromfi-üzletet ezentúl is ugyanazon szellemben vezetem és kérem továbbra is a t. vevőközönség támogatását.

Az ünnepre megrendeléseket már most telefonon is elfogadok.

Telefonhívó: József 126-89. Tisztelettel

Szántó, Nagydólya-utca 34.

Üzletáthelyezés. Tudatom az igen t. vevőimmel, hogy az orth. hitközség rabbiságának felügyelete alatt álló baromfi-üzletemet Visegrádi-u. 20. sz. alól letele az orth. hitközség felügyelete alá helyeztem át. Üzletemet a legfényesebben berendeztem, ahol szalámi- és füstölt húsrak, valamint gyümölcskülönlegességek elsőrendű minőségben minden időben kaphatók. Becses támogatásukat továbbra is kérve Szegál Miksa Budapest, V., Visegrádi-utca 18/b. Telefon: 104-98.

Hirdetmény.

A néhai Rosenfeld Alfréd hagyatékához tartozó templom-ülések: a Dohány-utcai izr. templomban 9. pad 9. ülés-számu férfi-, a 142. pad 11. ülés-számu női-, az 56. pad 1. ülés-számu, a 140. pad 9. ülés-számu férfi-, valamint a 24. pad 11. ülés-számu és 134. pad 8. ülés-számu női imaszékek; a Rombach-utcai templomban levő 14. pad 5. ülés-számu férfi- és 17. pad 12. ülés-számu női imaszékek, illetve használati joguk eladatnak. Zárt ajánlatok folyó hó 19-éig bezárólag dr. Kollár László ügyvéd címére (Budapest, Belvárosi Takarékpénztár) küldendők.

Budapest, 1922. szeptember 13.

Ruha- bluz-, alj-, pongyola- és jounper-különlegességek olcsó árban. **BLUZOTTHON, Princz Sándor, VII. ker., Király-utca 23. sz.**

Az Egyenlőség újévi száma az ujságírás szenzációja lesz

Megjelenik jövő héten!

ládok leveleit, amelyben inget és ruhát fognak kérni a rettenetes tél gyilkos hidege ellen. Otthon lakásuk volt, és dolgoztak. Talán éppen ezért lettek — alkalmatlanokká.

— **A pécsi főrabbiállás betöltése.** Boldog emlékeztető Perls Ármin dr. elhalálása óta üresen áll a főrabbi szék. A hitközség előjárósága pályázatot irt ki az állásra és a tagok nagy többsége kérésének engedve, dr. Wallenstein Zoltán komáromi főrabbit, a fiatal rabbinemzedék nagyreménységű tagját hívta meg. A rabbiállás betöltéséhez szükséges ösválasztást szeptember 17-én tartják meg. Pécssett bizonyosra veszik Wallenstein megválasztását, ki már eddig is országos nevet szerzett magának nagyszerű szónoki képességével.

— **Az erdélyi zsidóság országos szervezetet létesített.** Az erdélyi és bánáti neolog zsidó hitközségek elnökei Nagyváradon Adorján Ármin elnöklete alatt országos konferenciát tartottak, amelyen egy országos szervezet létesítéséről tanácskoztak. Dr. Vértés Adolf, temesvár-belvárosi hitközségi elnök és dr. Kecskeméti Lipót, nagyváradai főrabbi főszóalálása után az értekezlet úgy határozott, hogy a magyar Országos Izraelita Iroda mintájára megalakítják az erdélyi és bánáti neolog zsidó hitközségek szervezetét. Az új iroda vezetői a következők: elnök Adorján Ármin (Nagyvárad), társelnökök dr. Vértés Adolf (Temesvár) és dr. Schütz Henrik (Arad), ügyvezető elnök dr. Eisler Mátyás (Kolozsvár).

— **Németországban az antiszemitizmus elleni védekezés** során legújabbán szónokképző tanfolyamokat állítottak fel. A tanfolyam célja, hogy az antiszemita propaganda leküzdésére képzett szónokokat neveljen, akik az antiszemitizmus vádjainak, rágalmainak és a statisztikák, adatok és történelmi ferdtések megcáfolásának teljes anyagát megismerjék és a vitatkozás módszereiben kiképzést nyerjenek. Egy ilyen tanfolyam július 3-tól 27-ig folyt le Würzburgban és ezen a következő témákat beszéltek meg: az antiszemitizmus története és gyökerei; a zsidóság belső mozgalmi; antiszemita vezérek; a faji kérdés; a talmud és a talmudhamisítás; a zsidók magatartása a háborúban; a zsidóság és a forradalom; a „cioni bölcsék titkairól” stb. Ezt tette szükségessé Németországban a féktelen antiszemita jzgatás.

— **Ujabb adományok a zalaegerszegi internáltaknak.** Salgó József Heimovits Izsóné zalaegerszegi internált részére 4 pár cipőt, 4 pár harisnyát, 7 inget, 2 bluzt, 2 trikót, női ruhát, leányruhát, fejkendőt, fésűket, szappant stb.-t, Frenkel Hermann egy csomag használt fehéreneműt, Sarkadi Mórné ugyancsak egy csomag használt ruhaneműt, budai Goldberger Leóné, Adler Frida részére egy csomag ruhaneműt, N. N. ugyancsak egy csomag használt ruhaneműt küldött az Egyenlőséghez.

— **A jászvásári templom ünnepélyes felavatása** szeptember 17-én, vasárnap d. n. 4 órakor nagy ünnepség keretében fog lefolyni. Az ünnepély azzal veszi kezdetét, hogy az Emberbarát egyesület régi Szilágyi-utcai templomából a törökait ünnepélyes menetben, baldachinok alatt átvizik a nagyfuvaros-utcai új díszes templomba, melynek hivatalos neve a pesti izr. hitközség „Emberbarát” temploma lesz. Dr. Hajdu Marcell körzeti elnök fogja a templomot a hitközség képviselőjében megjelenő dr. Lederer Sándor elnöknek átadni. Az ünnepi mincha-istenisztelet keretében az avató beszédet dr. Adler Illés főrabbi tartja. Dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi beszéde után Rosenberg Ármin, az Emberbarát-egyesület rabbija fogja az új templom örök mécsesét meggyújtani. Az énekrészt Abrahamsohn Manó főkantór a rombach-utcai teljes énekkarral fogja ellátni.

— **Művészeti.** Nagyszerűen sikerült művészestélyt rendezett a székesfehérvári városi színházban szept. 9-én a zsidó főiskolai hallgatók országos szövetsége. A székesfehérvári zsidó társadalom meghatározó példáját nyújtotta ismételt nagyjelkü jótékonyágának. Enyedi társelnök megnyitóbeszédében megindító módon ecsetelte a diákyomort. Berger Pál zongoraművész művészi játékával gyönyörködtette a hallgatóságot. Közreműködtek még: Ascher Oszkár, dr. Kiss Ferencné, Tordai Zsigmond operaénekes, M. Havas

Gyöngyike, Mersohn László, Csillag Imre, Gergely Jenő, Mersohn Zsigmond. Az est eseménye Hevesi Ferenc dr. székesfehérvári főrabbinak magas színvonalú előadása volt. Forgács Rózi, a Nemzeti Színház művésznőjének szavalata után Somló József, operaházunk jeles tenoristája operáriákkal nagy hatást ért el. A nívós, kitűnően sikerült művészestét reggelig tartó tánc követte. Az est óriási erkölcsi sikere mellett anyagilag is szép eredménnyel végződött, amelyet a szövetség vezetősége teljes egészében a nyomorgó hallgatók beiratkozásának és tanszerei beszerzésének megkönnyítésére fordít.

— Egy fővárosi zsidó anya levele. Tisztelt Szerkesztő Ur! Felhívom szives figyelmét egy körülményre, melyet, remélem, b. lapjában szóvá tesz és a hitközség a jövőre nézve a bajt orvosolni fogja. Két gyermekem jár a községi elemi iskolába, hol ma, szeptember 9-én volt a megnyitás. A másvallásúak a templomba mentek, vallásuk lelkesze, illetve hitoktatójuk vezette őket. Az izraelita gyerekeket hazaküldték. Most már mit lát az a kis zsidó gyerek, hogy minden vallású gyermekkel, vagyis azok hitéletével többet törődnek, mint nálunk? Miért nincsenek ott a zsidó hitoktatók és viszik a gyermekeket templomba, hogy maradó emlékükhöz legyen nekik is arról a nappalról? Bizony fáj a szívem, mikor a kisfiám és lányom megkérdezte, hogy hiszen ma szombat van, minket is vihetnének templomba. Zsidó iskola történetesen nincs a közelben, kénytelen vagyok községi iskolába járatni a gyermekeimet, de annyit megkívánhatunk mi, adófizető zsidó szülők, hogy a gyermekeink legalább a hitközség nemtörődömségéből ne érezzék magukat mellőzve és kevesebbnek a többi gyerekekénél. Nagyon boldog lennék, ha soraimmal elértem volna azt, hogy a jövő megnyitón már a mi gyermekeink is mehetnének hitoktatójukkal templomba. Teljes tisztelettel Egy zsidó anya.

— Hősök emléke. A nagykanizsai izr. felsőkereskedelmi iskola a világháboruban meghalt volt növendékeink emlékét szeptember 8-án az intézet nagytermében kegyeletes ünnepély keretében ülte meg. Felavatta azt a két emléktáblát, amelyre 48 növendékének nevébe van vésvé. A délszaki növényekkel és nemzeiszínű zászlókkal pázaruul feldíszített teremben megjelent a 6. honvédegyezred tiszti küldöttsége Csorba Ernő vezetésével. Továbbá dr. Krátky István főjegyző Zalavármegye képviselőjében, a városi tanács tagjai, dr. Kennedy Imre táblabíró, dr. Fischer József tanácselnök, dr. Mutschbacher és dr. Székács tszéki bírók a bíróság képviselőjében, az izr. hitközség előljárósa és még 26 hatóság és testület képviselője, az elesett hősök családtagjai és hozzátartozói, a 15 évvel ezelőtt végzett növendékek családtagjaikkal és nagyszámú előkelő közönség. Az ipartestület dalárdája Büchler Mór karnagy vezetésével elénekelt a „Hiszek egy Istenben” imát megkapó hatással, Garamvölgyi Iván hadirokkant mély érzéssel szavalta Kiss József „Alkalmi imá”-ját, Hrazdina Pál tanuló Bajza „Apotheosis”-át. Dr. Villányi Henrik, az intézet igazgatója és az ünnepély szervezője mondta a felavató beszédet, amelyben rámutatott az emléktáblák jelentőségére, a hazafias szellemű ünnepélyek nevelő hatására és a harctéren domboruló sírok állapotára. Dr. Bród Tivadar az intézet felügyelőbizottságának elnöke, az izr. hitközség nevében átvette az emléktáblákat és rámutatott arra, hogy ez az ünnepély is csak egy megnyilatkozása annak a hazafias szellemnek, amely a nagykanizsai felső kereskedelmi iskola ifjúságának nevelésében mindenkor tradíció volt és az fog maradni rendületlenül. A Szózat elbanguása után a meghatott közönség megtekintette a belga márványból készült emléktáblákat.

A mosoni izr. hitközség a világháború alatt elesett tizenhét hős halottjának emlékeztető emléktábla felavatásának ünnepélyét szeptember hó 17-én, vasárnap délután 1/4 órakor tartja meg a hitk. templomban.

A kaposvári zsidó hitközség szeptember 10-én leplezte le a templomban hős halottainak emléktábláját. Az emléktábla 46 nevet mutat. Ezzel még nem zárult be a hősök sora, nap-nap után újabb családok jelentkeznek, akik egy-egy hős halott nevét bejelentik s így nem lehetetlen, hogy újabb emléktáblára lesz szükség. Az ünnepség alatt a torafüggöny, imaszóval, szöszék s az emléktábla fekete fátollal voltak bevonva. Az emléktáblát nemzeti színű szalaggal átszőtt érekszerű veszi körül. A fényesen kivilágított templomot az ünnepség alatt zsufolásig megtöltötte a zsidó és nemzsidó közönség. Katonáság, papság, hivatalok mind képviseltették magukat, ugyancsak Somogy vármegye és Kaposvár városa. Az imarend a következő volt: 1. Hiszek egy Istenben (énekkar orgonával). 2. Mah tauvu. 3. Sívizi. 4. Ha az Isten (Liebermann Armin főkantór szólója). 5. Emlékbeszéd. 6. Magyar ima. 7. El mólé rachamim (főkantór). 8. Kaddis. 9. Himnusz. A gyönyörű beszédet, imát és kaddist dr. Herzog Manó főrabbi mondotta. Beszédének szövege a heti leckéből ez volt: „Allítsd föl a írjad be emez emlékkövekre az Isteni tanítás minden igéjét világosan és értelmesen.” A kaposvári lapok mind egyértelműen dicsérik az ünnepség rendezését s a hitközséget, amely ez irányban a kezdeményező lépést megtette. A szép mű és ünnepség létrehozásán az előljáróság s élen Oszman Albert hitközségi elnök fáradozott.

A szarvasi izr. hitközség Keszi Sándor Chevra-elnök buzgólkodására a tizenhárom hős halott halt szarvasi zsidó katona nevét a templomban elhelyezett emléktáblán megörökítette. Az emléktáblát szeptember 17-én, az első Szűzkelet-napon avatja fel Friedman Hillel főrabbi München-istentisztelet keretében, amire az elhunyt hozzátartozói ezután hivatalnak meg.

Adler szücs

VI., Király-utca 94.

Alaska róka-, szürke róka-, szürke farkas- és szörnyekabátok a legjutányosabb árban

Fényképezőgépek, prizmas távcsövek, sportolóképek
RADO, IV., Egyetem-tér 5. Vétel, eladás.

ZSOLDOS TANINTÉZET

a legjobban készít elő magánvizegáknak
Budapest, VII. ker., Dohány-utca 84. szám.
* * * Telefon: József 124-47. * * *

Ezúton értesítjük úgy a magyarországi, mint a megszállott területen lakó nagyrabecsült vevőinket, hogy áruházunkat a mai kornak teljesen megfelelően átalakítva, a legújabb őszi újdonságokkal felszerelve újra megnyitottuk.

KERTÉSZ ÉS MAUTNER

divatháza

Budapest, VII., Király-utca 59/a.

Perzsaszőnyegeket veszek, eladok, javítok
Budapest, IV., Mária Valéria-utca 7. Telefon 2-99.

Kóser meleg liba, kacska, csirke egészben és felarabolva, olvasztott zsír, továbbá hitközségi füstölthúsárak állandóan kaphatók.

Székelv Adolf VIII., Lujza-utca 36.

PARISNYA	
minden cipő- szinben	LUKÁCS ÉS PÁSZTOR Budapest, IV., Egyetem-utca 11. (Gróf Károlyi-palotával szemben)

Sirkövek, hősi emléktáblák

a legolcsóbb árban kaphatók **ADLER J.** kőfaragó iparos
sirkőraktárban
Budapest, VII., Károly-körut 7.

HAS ELNÖK rokkant kályhás mester
VIII., József-utca 58.
Elvállal cserépkályhák átrakását és minden c szakmába vágó munkákat a legjutányosabb árban.

Szabástanítási intézet férfi- és nőruhákra, valamint kőbőrművekre, az összes stb. munkára tanít a legmodernebb rendszerrel; jótállás mellett, díltel bízott. **Mehr Samuel** önk. műszabástanár, Budapest, VII., Nyitványt ad: Nagydóla-u 27. l. em. Kihűtő és hűtőben divatlapok és szabástanítási szöveg van, ahol a legjobb angol, francia és amerikai női és férfi divatlapok, szabástanítók megrendelhetők. Válaszbélyegyet kérek. !!Párójuk az igaz szabástanítók!!

Műbútor és porzsaszőnyegek vétele és eladása
LXXII. évfolyam, Vörösmarty-u. 1. (Almásy-tér szomsz.)

Gábor- fiunevelőintézet

elemi és középiskolai bentlakó
és bejáró tanulók részére

Budapest, VI. ker., Munkácsy-utca 21.

Prospektus. Telefon 90-00.

LISZT legolcsóbb napi áron házhoz szállítva
Schönfeld Károly
Budapest, IX., Pipa-utca 4.
Telefon: József 34-30. Alapítva: 1875.

Füredi szücs Kabátok mérték után, kész-
áru raktáron, javítások
VI., Szendy-utca 5. Teréz-körül sarak. pontosan eszközöltek.

Szőnyegek, pokrócok, kocsigyártó és
kártyos kellékek stb.
Neumayer Fülöp R.-i.
Budapest, V., Deák Ferenc-tér 1.
Telefon: 11-21. Alapítva: 1899.

Harry

PASZTA

JOBBA LEGJOBBNÁL.

EMESZ GYÖRGY volt államrendőr-
ségi detektív —
MAGÁNYNYOMOZÓ VÁLLALATA megfigyel, informál,
nyomoz, kereskedők árúit felelősség mellett szállítja vasuton, hajón.
Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 64. II. em. 20.

Tükörpüveg, tükröket és címtáblákat
a legmagasabb árban vesz.
Üvegezést elvállal
Markovits Kazinczy-u. 14.
Tel.: J. 134-45

Kézimunka-szalóni nyitottam mindenféle kézi-
munka tanítására. Felöltök-
nek óránkénti, gyermekeknek
külön tanfolyam. Tanítást 185 d. e. 9-1-ig, d. u. 3-6 óráig.
Weissné, Kisdiófa-utca 2. I. em. 4. Telefon: József 100-48.

A győri orth. izr. hitközségi **TALMUD-
TÓRA** 'ש"ך אברהם' oktatására képes
ש"ך nőtlen גדולה-ot keres. Ajánlatok
és bizonyítványmásolatok **STEINER**
Győr, Munkácsy-utca kéretnek.

BATIK és készlettel minden-
esetben a legújabb
SELYMEK gyönyörű minőségben. Crème de Chine, Geor-
gette, Angol, és mások. Szállítók a legújabb
Budapest, VII., (Munkácsy) Szendy-utca 52-54. sz.

— **Tárják ki a templomok kapuit!** Dr. Sebeők Dezső ügyvéd, hitközségi választmányi tag, hangot adva az általános elkeseredett hangulatnak, nyílt levelet intézett a pesti hitközség előjáróságához az *imaszékek méltánytalan béremelésé ügyében.* „A restelkedőkért, írja, a kisemberekért ragadok tollat, akik ájtatos szívvvel, zsidó lélekkel akarnak a nagy ünnepen az ő megszokott helyükön imádkozni. A templom nem lehet kiváltságosak találkozó helye. A templomunk egész Izrael népé. A hitközség sem veheti azt el tőlük és nem teheti azt egyesek kiváltságává. Inkább legyen a végtelenségig egyszerű az istentisztelet. Inkább hallgasson a diszes kórus, és ne sirjon az orgona, de a templomban legyen ott mindenki, aki akar, — hogy áhitatot, erőt, kitartást merítsen arra az elkeseredett harcra, amely ellenük folyik és amelynek nem szakadt még vége. És még egyet. A hitközség deficitjét nem csak úgy lehet eltüntetni, ha igazságtalan jövedelmekkel a bevételeket fokozzák. Lehet azt úgy is, ha a szükségtelen terheket csökkentjük! Tárják ki a templomok kapuit! Dr. Sebeők Dezső.”

— **Hymen.** Gottlieb Juliskát Nagymihályból eljegyezte Klein Mihály Olaszliszkáról. (Minden külön értesítés helyett.)
Reinitz Gyula Pétervására eljegyezte Bernstein Laura urleányt Budapestről.
Willinger Lujzikát (Beregszászról) Miskolcon eljegyezte Grünwald József Békés-Csabáról. (Minden külön értesítés helyett.)
Scheiner Mariskát Szarvasról, eljegyezte Berger László Törökszentmiklós. (Minden külön értesítés helyett.)

— **A monori főrabbi.** A monorkerületi zsidó hitközség tagjai nagy lelkesedéssel főrabbivá választották meg dr. Pfeiffer Izsákot, aki előbb Sümegen, majd Pécsen fejtett ki buzgó tevékenységet. Pfeiffer dr. a választást elfogadta és vállalkozott arra is, hogy a monoriak deputációját vezesse Schlesinger Sámuel dr. főrabbi beiktatásánál.

— **Az országos izr. tanítóképző** a f. tanévben egyenként 2000 koronás 10 új ösztöndíjat fog kiosztani, azonkívül vidéki tanítványainak ellátásáról és lakásáról gondoskodik. Beírások: VIII., Röck Szilárd-u. 26. sz.

— **Templomszékbérletek.** A Pesti Izr. Nőegylet leányváház templomában (VII., Jókai-utca 5.) az ősi nagy ünnepek alkalmából istentiszteletek tartanak hitközségekkel és ifjúsági karokkal. Ülések az intézet igazgatónőjénél bérelhetők (VII., Jókai-u. 5.) egész napon át.

— **Halálozás.** Nagy részvét mellett temették el Dévaványán, augusztus 29-én Grosz Miksa birtokost, iskolaszéki elnököt, ki több cikluson keresztül volt a hitközségnek is lelkes elnöke. Nemcsak hitfelei részéről örvendett köztiszteletnek és becsülésnek, hanem az egész nagy társadalom osztatlan bizalmát élvezte, mely kifejezésre jutott temetése alkalmából, hol felekezeti különbség nélkül részt vett a község lakossága. A gyászszertartást Schück Mór, karcagi kerületi főrabbi végezte. Özvegye, két leánya és veje siratják, kit a hitközség a boldogult iránti tiszteletből azonnal iskolaszéki elnöknek megválasztott.

Frankl Sándor, a Csornai gőzmalom megalapítója és közel négy évtizeden át volt vezetője és főnöke hosszas betegeskedés után Budapesten pénteken este 79 éves korában elhunyt. Frankl Sándor példaképe volt a szorgalomnak, szerénységnek és a puritán becsületességnek. Nagy szerepe volt a csornai hitközség életében. Az elhunytat 51 éven át hűséges élettársa, özvegye és gyermekei: Frankl Samu malomtulajdonos, dr. Frankl Pál budapesti ügyvéd, Fehér Lajosné, Valatin Béláné és Fidt Mária operaénekesnő gyászolják.

Obuda! Freudiger J. Lipótné szül. Lindenbaum Berta, az orthodox társadalom egyik díszes szívszorgója miatt a legutóbbi körökben nagyrabecsült hölgy, súlyos szenvedés után a hó 11-én elhunyt. Temetése folyó hó 13-án délután 4 órkor volt a nemetvölgyi orth. izr. temető halottaházából.

— **Rabbiképzés.** A verscei izr. hitközség augusztus 29-án kiadta be a főrabbi székbe dr. Steiner Vilmos főrabbit. A rabbiképzés fényes ünnepség keretében folyt le a város összes hatóságainak és egész közönségének részvételével. A polgári és katonai hatóságok, valamennyi egyház, a szabadkai, nagybecskereki, pancsovai és más szomszédos hitközségek kiküldöttel, valamint a nagy ünneplő közönség zsufolásig megtöltötte a templomot. Dr. Alkai nagybíró főrabbi nagyhatású avatásbeszéde után dr. Steiner Vilmos főrabbi tartotta meg székfoglaló beszédét, amely nagy hatást váltott ki a hívek közt.

— **A pesti izr. hitközség** folyó hó 3-án megtartott közgyűlésén, Hirsch Jenő és Heller Vilmos javaslatára egyhangúlag elhatározta, hogy orth. izr. hitközséggé alakítsa.

— **Székfoglaló beszéd.** Dr. Steiner Vilmos főrabbi, IV. Váci-utca 10.

— **Rabbikinevezés.** A pesti izraelita hitközség előjárósága a Csáky-utcai templom rabbijává dr. Weisz Sámuel névezte ki. A most kinevezett rabbi tizenkét esztendeje működik a Csáky-utcai templomban és buzgó munkásságával, a hitélet fejlesztése érdekében kifejtett tevékenységével megszerezte hívei ragaszkodó szeretetét.

— **Egy főkéntor ünneplése.** Adler Adolf, Karánszabes 16-kéntor, születésének 70. évfordulója alkalmából hitközsége meleg ünneplésben részesítette. Adler Adolf nemrég töltötte be működésének 40-ik évi jubileumát. A közszeretében álló hitközségi funkcionárius ünneplésére Karánszabes és környékének közönsége felekezetre való különbség nélkül és a hatóságok képviselői zsufolásig megtöltötték a templomot. Az istentisztelet után Adler Adolfot lakásán keresték fel a különféle küldöttségek. A jubiléumot a város polgármestere meleg szavakban köszöntötte fel.

— **Hét csomag ruhaneműt és cipőt** küldött az *Egyenlőség* olvasói adakozásából Zalaegerszegrre, a zsidó internáltak részére e hét keddjén.

— **49 mázsa fát** bocsátott egy magát megnevezni nem akaró jötevő az *Egyenlőség* rendelkezésére, kiosztás céljából. A fát az elmúlt héten 25 szegény zsidó család közt 2—3 mázsa részletekben kiosztottuk.

— **Tanítórsors.** Schwarczstein Dezső, a budai izr. hitközség hitoktatója, folyó hó 6-án, a háboruban szerzett hosszas betegeskedés után 34 éves korában elhunyt. A hitközség kiváló, buzgó és lelkes tanerőt veszített benne. Temetése folyó hó 8-án nagy részvét mellett ment végbe. Dr. Kiss Arnold főrabbi a hitközség nevében megindító beszédben méltatta az elhunyt érdemeit. Klein Sámuel hitoktató a tanítótestület, Szabó Jakab az Orsz. Izr. Tanítóegyesület nevében bucsuztatták el. Özvegye és három árva a legnagyobb nyomorba jutottak. A társadalomnak kell segítségére jönni, hogy az özvegy valamely egzisztenciát biztosíthasson magának. Nemeseen érző emberbarátok adományait kiadóhivatalunk továbbítja.

— **A Csáky-utcai templom ünnepélyes átvétele.** A Csáky-utcai templom átvétele nagy ünnepség keretében folyt le a hó 8-án. A templomi istentisztelet előtt a hitközség Sip-utcai dísztermében ünnepélyes választmányi ülést tartott a lipótvárosi imaegyesület, melyen dr. Blum Odón miniszteri tanácsos, az imaegyesület elnöke emelkedett hangon beszédben mutatott rá az imaegyesület életének azon jelentős napjára, melyen a Csáky-utcai templom a hitközség kezelésébe fog ünnepélyesen átadni. Melegen üdvözölte dr. Léderer Sándor hitközségi elnököt, aki beszédben esztelte azon nagy feladatokat, melyek az imaegyesületre várnak. Dr. Gál Jenő nagyhatású felszólalásában hitvallást tett, hogy az imaegyesület a vallás mélyítésében, a hitközség szilárdításában mindig teljesíteni fogja kötelességét. Az ülés után a választmány tagjai az ünnepi istentiszteletre indultak a Csáky-utcaiba. Az imaegyesület templomát zsufolásig megtöltötte a Lipótváros zsidó közönsége. Dr. Blum Odón és Stern Sándor vezetésével megelent az imaegyesület egész vezetősége; a hitközség részéről dr. Léderer Sándor és Wertheimer Adolf előjáró, a Chevra Kadisa részéről pedig Adler Gyula elnök jelent meg. Az istentisztelet megkezdése előtt a frigszekrénynél Stern Sándor imaegyesületi elnök meleg szavakkal adta át a templomot dr. Léderer Sándor hitközségi elnöknek, aki kijelentette, hogy a templomátvétel alapkövét fogja képezni a Lipótváros részére építendő új, díszes templomnak. Az ünnepi hitközönklatot dr. Hevesi Simon főrabbi tartotta. A magasszárnyalású tudományos gondolatokkal telített beszéd nagy hatást váltott ki. Lazarus Adolf főkéntor az óségi tradíciók szellemében celebrálta az istentiszteletet.

— **Egy zsidó özvegy szenvedése.** Özvegy Schwáb Adolfné évtizedeken át Szolnokon lakott. Amikor a kommun idején a románok lötték a várost, házat a lecsapódó gránátok rombadöntötték. A románoktól veszélyeztetett városban ellenforradalom tört ki, amelyet véres kegyetlenséggel vertek le a kommunista terroristák. Ugyanakkor Schwábné lakását az utolsó szögig kirabolták. A szegény asszony azóta mindent megkísérelt, hogy állásba lépjen. De nem tudott kenyérkeresethez jutni, a hatóságok elutasították, mert zsidó. Most bármilyen állást elfogadna, házvezetőnőnek vagy üzletbe is elmenne. Ajánlatokat nővérehez, Varsányi Ilona ceglédi tanítóhoz kért.

— **A Klotz és magyar vegyipar r.-t. tőkeemelése** alkalmából 5.716 részvényt ajánl fel a régi részvényeseknek 7:2 arányban 1500 koronás elővételi áron, plusz 50 korona költség mellett. Az elővételi jog e hónap 14-től 20-ig bezáróan gyakorolható Budapesten a Wiener-Bankvereinél, Wienben az Allgemeine Depositenbanknál és a Wiener-Bankvereinél.

Magántanulókat

(ugy helybéli, mint vidékieket)
fővételi-, javító-, összevont magánvizsgákra, érettségire
legteljeskörűbben, föltétlen sikerrel készít elő a

BANGO TANINTÉZET
Budapest, VI., Andrássy-ut 20. Jegyzetek.

BRILLIÁNSOKAT gyöngyöket, régi-
ségeket, bérleteket,
éremeket, vészt
éremeket, vészt
Székelly Emil Király-
utca **51.** Tel.: Józsi 105-253
(Teréztempl. szemköz.)

Saját készítésű MÁRA SÍRKÖVEK

PFEIFER ÉS HESZKY

Budapest, X., Kosza-utca 7. sz., új temetőnél.
Nagy választék! Telefon: Józsi 59-61.

BUTOR **Gáspár Nándor,**
Baross-utca 9. sz.
Szolid, olcsó kiszolgálás.

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagyar és kölcsönző intézete

Budapest, V. ker., Arany János-utca 10. sz.

Gyarak: V., Balaton-utca 18. és VI., Balcsu-utca 9.
Telefon: 35-92, 80-82, 104-10, 164-60, 112-79. Sürgőnycim: NAGELA.

Szőrmekabátok legújanyosabban beüzemeltetők
STERNLICHT ÁRMÉN Belváros, Régi posta-utca 1.
Telefon: 142-19.

Dr. Rajnik Pál

tildőbetegségeket gyógyító intézete

Budapest, VII., Városligeti fasor (Vilma királynő-ut) 11-13.

Rendelés délután 3-tól

**Röntgen. — Quarz-kezelés. — Olajos
kezelés. — Mestferséges légmell.**

*Hogyné lehetnek már a kicsinyek és nagyok,
Bárniel sokkal olcsóbb a BERSOII gummiarok.*

Zománcedény,

háztartás és munkahelyszervezés céljára legjobb be-
vásárlási forrás. Széleskörű és vezetőjelű edények nagy választék-
ban készülő márkájú edények. Budapest, Király-utca 70.
(Király Sándor szemköz.)

Olcsó maradékvásár

Budapest, VI. ker., Király-utca 82. (Az udvarban.)
 Férfi öltönykelmék 1850 — K-tól
 Női divatkelmék 600 — K-tól
 Batiszt-, chiffon-, vászon-törülközők, damasztárak,
 barchet és kartonok. Meglepő olcsó árak. Viszont-
 eladóknak árengedmény.

Dohány-utcai templomban férfiflést, lehetőleg
 egész elől, bérelnék, esetleg megvennék. Grünfeld
 Jenő X. ker., Mázsa-utca 19. Telefon: József 36—78.

Belvárosi tanintézet Budapest, IV. kerület,
 Veres Pálné-u. 42. II. 10.
 Előkészít polgári iskolai magán- és összevont vizsgákra.

Fischmann Testvérek
 kefeárugyára

Budapest, V., Ügynök-utca 22. sz.

Ezüst evőkészletek

kazettában, 12 személyes complet ezüst értékben nagy választékban.

Arany, ezüst, brilliáns bevállás
SZIGETI NÁNDOR és FIA

Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 17. — Alapítatott 1887.

SZÖNYEGET minden fajtát legkülansab-
 ban **vess és elad**
Rudas és Hadl IV. ker., Petőfi-tér 5.
 (Brisztol-szállóval szemben.)
 * * * Telefon: 164—33. * * *

PAPLANOKAT pelyhlyel, vattával és gya-
 pával csakis Dorsohovitz
 paplankészítőnél VII. ker.,
 Garay-utca 43. sz. olcsón vásárolhat. **Átdolgozásokat vállalok.**

TAPÉTÁK

nagy választékban jutányosan **Neustadt**nál, Erzsébet-tér 13.

Háztartási, ipari és gazdasági célra bármely mennyiségű

POPOSZ szenel és
 kokszt

nagyban és kicsinyben **azonnal** szállít budapesti
 raktárainról, ugyszintén minden vasut és hajóállomásra

VÁGÓ REZSŐ szénnagykereskedő Budapest V,
 Báthory-u. 5. Tel. 21-37, 114-74, 51-81
 Sürgőnycim: Tízezer Budapest.

Az újtermésű liszt árusítása

megkezdődött

MANDEL SAMU

liszt- és lisztárú-gyártásban

Budapest, VI., Hunyadi-tér 3. Telefon: 95—78.

Sokkal olcsóbb, mint a malom-ár!

Eladás nagyban és kicsinyben, házhoz szállítva.

Kristály- és kekszcsokor, valamint az összes liszt- és gyar-
 matárak a legolcsóbb áron.

— **Rabbiválasztás.** Rubinstein Józsefet, a kecskeméti
 orth. hitközség rabbiját, a jánosházai orth. hitközség egy-
 hangulag főrabbijává választotta.

— **Bármicvo.** Kemény Lajosnak, a központi Demo-
 kratapárt közszeregetben álló titkáranak **Károly** fia szept-
 ember 9-én tartotta a Dohány-utcai templomban bármicvo
 ünnepélyét. Az avató-beszédet dr. Fischer Gyula főrabbi
 tartotta. A vasárnap délutáni családi ünnepen igen sokan
 keresték fel a szülőket és nagyreményű fiukat szerencse-
 kívánataikkal.

— **Örökbeadná** zsidó hadiözvegy jól nevelt, nyolc éves,
 egészséges kisfiát, jószívű, gyermektelen házaspárnak. Le-
 veleket W. B. jelígre kér a kiadóhivatalba.

— **Müller Lajos** butorgyáros, Dohány-utca 37.

— **ADOMÁNYOK.** E héten beérkezett hozzánk: Tetszéseszerint
 kiosztásra: Özv. Schossberger Márkné 500 K, Kunztáder Klárka gyűj-
 tése 100 K, Váróczi A. Andor 500 K, K. J. 250 K, König Mihály
 2000 K, Dattner Andor Bihareresztes 100 K, F. B. 400 K, „Malvine”
 Kisujszállítás 50 K, Zupanja 1000 K. — Zsidó vakok intézete részére:
 Kasztner Gyula 50 K. — Zsidó leányárvaház részére: Monori Emilné
 150 K. — **Külföldön tanuló magyar zsidó főiskolai hallgatók javára:**
 Fein Márkusné Kiskunfélegyháza 100 K, Braun Annus és Pál Aba 200
 K, Névtelen Kolozsvár 6000 K, G. H. gyűjtése 4250 K, S. D. 150 K,
 dr. Mandl Henrik orvos Rákospalota (havi hozzájárulás) 1000 K,
 Rosenberg Henrikné Somogyescsurgó 200 K, N. N. Kisbér 200 K, Frank
 Lajos 300 K, Steinberger Vilmos 500 K, S. M. 500 K, Forgács Re-
 zsné 1000 K, Baeder István 2000 K, Kasztner Gyula házassága évfor-
 dulója alkalmából 50 K, M. M. Dormánd 500 K, Pásztori izraelita nő-
 egyeslet Verebélyi Jakabné elnöknő utján 5000 K, Weisz Samu Körmend
 100 K, Keller Miksa Hódmezővásárhely 200 K, Deutsch Miksa 100 K,
 Sas Béla 400 K, S. S. Elek 500 K, Róth József Miskolc 1000 K, Névtelen
 Nagykanizsa 1000 K, K. F. Ujpest 250 K, Ujlaki Ferenc 1000 K, So-
 mogyi Rezső Győr 200 K, Özv. Weisz Adolfiné Abony 500 K, Szűcs Sándor
 gyűjtése Goldstein Margit (Füzesgyarmat) esküvője alkalmából 4000 K,
 B. S. Keszthely 250 K, Oblatt Magda II. polg. isk. tanuló küld. 680 K,
 Klein Magda és Klári Miskolc gyűjtése 600 K, Ikz Ipszilou 100 K.

— **Magyar zsidó főiskolai hallgatók javára:** Löwy Miksa Alsódabas
 100 K, S. M. 300 K, Özv. Deutsch Sándorné Csapod 300 K, Deutsch
 Miksa 100 K, Reimann Gyula automobil-cég tisztviselői kara gyűjtése
 kollégájuk: Bauer Endre elhalálózása alkalmából koszorúmegváltás
 címén 1900 K. — Bródy Adél gyermekkorház javára: Monori Emilné
 150 K. — Zsidó nélkülözött internáltak részére: Goldstein Erzsike Kar-
 cag 200 K, Névtelen Kolozsvár 5500 K, Faragó Jánosné (orthopéd
 cipőre) 200 K, K. J. 250 K, G. L.-né 200 K, Kasztner Gyula házassága
 évfordulója alkalmából 50 K, Keller Miksa Hódmezővásárhely
 100 K, Kulcsár Illés Abony 2000 K, Herzfeld Aladár igazgató Buda-
 keszi 2000 K, Berényi Károly szőlőcsovsz Gödöllő (Weisz Sándornak)
 350 K. — **Szegény zsidó tanulóknak:** Piszker-család, Özv. Rosenberg
 Károlyné, édesanyjuk: Piszker Amália elhalálózásának évfordulója al-
 kalmából 3000 K, Kreis Margit 150 K. — **Ehez zsidó gyermekek**
javára: Fein Márkusné Kiskunfélegyháza 100 K, Kasztner Gyula házassága
 évfordulója alkalmából 50 K. — **Zsidó menza részére:** S. M.
 300 K, Grünfeld Miksáné Nagykanizsa 2000 K, Lichtenstein Sándorné
 és Klein Elconóra által Balatonbogláron rendezett gyermekelőadás
 5700 K, Stern Heddu Körmend 100 K, Keller Miksa Hódmezővásárhely
 100 K, Özv. Weisz Adolfiné 500 K. — **Wieni magyar zsidó fő-**
iskolai hallgatók javára: Faragó Jánosné 100.000 osztrák K, Schwáb
 Katalin Szeged 12.700 osztrák K, Frank Imre Debrecen 500 K, Keller
 Miksa Hódmezővásárhely 200 K, Engel Nándorné 300 K. — **Zsidó**
árvaház részére: Kasztner Gyula házassága évfordulója alkalmából
 50 K, Holländer Magda Endrőd 100 K. — **Nyomorba jutott csalá-**
doknak: Goldmann Lacika és Lilike Ujpest 100 K, Rosenthal Bern-
 nátné 100 K. — **Jászfényszarai templom építésére:** Rosenthal Bern-
 nátné 100 K. — **Klausz Imre szemlékére:** Veszprémi Klári gyűjtése
 Tatatóváros 1180 K, Az egri gyalogezred volt zsidó önkéntesei (Tóth
 Jenő gyűjtőívén 2200 K) összesen 40.705 K, Székely Elemérné Siofok
 50 K. — **Splitzer László részére:** Engel Nándorné 200 K. — **Schreiber**
Aladárné részére: P. R. 200 K, Rosenberg Henrikné 100 K, Krauss
 V.-né 100 K és élelmiszer, Biró Pannika Szentés használt ruhanemű,
 Heszky Ignác gyűjtése 3000 K, Walder Mihály Tamási 200 K, Flesch
 Lipót Szentés 100 K, Salgó Nándor 100 K, Bornstein Mór Sátorajau-
 juhely 500 K. — **Fischer Izsóné részére:** Wallenstein Oszkárné Viseg-
 rád 200 K. — **Szegedi zsidó menza részére:** B. S. Keszthely 250 K. —
 Béna rabbi részére: Bornstein Mór Sátorajaujuhely 500 K.

— **SZÖRMEKABÁTOK** nagy választékban, javítást, átala-
 klást vállal **GROSZ és BODNAR** szücsök, VI., Szondy-u. 8.

NAPTÁR

Vasárnap, szept. 17. elul 24. Hajnali bűnb. imák kez-
 dete (Szelichósz), hétfő 25., kedd 26., szerda 27., csütörtök
 28., péntek 29.-5683, újév előest (orev Rós háson), szom-
 bat újév ünnep első napja — (Rós. háson).

Főszerkesztő: **Dr. Szabolcsi Lajos.**

Felolós szerkesztő: **Dr. Gedő Árpád.**

Felolós kiadó: **Gáspár Márk, igazgató.**

Hagyomány, lokhagyomány, makói prima, vagon-tételben ab Makó vagy Budapest, a leg-
 olcsóbb napi áron szállítok. Kisebb tételeket 50 kg.-os
 zsákokban utánvétellel budapesti raktáramból.
KLEIN JENŐ hágymanagykereskedő, Budapest, IX., Lónyai-utca 25.

PÁLYÁZATOK

Díjazás: Minden szó egyszeri beiktatása 8 K; vastagon szedett betűkkel 12 K. Pályázatok felvétele: Lipót-körut 24.

A pesti izr. hitközség Talmud-Tóra tanfolyamaira a beiratások f. hó 17-én, d. e. 8-10 és 18-án d. u. 3-5 órák közt a hitközség tanfelügyelő-hivatalában (VII. Síp-u. 12.) fogják megtartani. Az alsó és középső tanfolyamok tárgyai a Tóra, imakönyv és héber nyelvtan, a felső tanfolyamé a próféták és a zoltárkönyv. A tanfolyamok teljesen díjmentesek. E tanfolyamok előképzést nyújtanak a Löwy Mór-féle bibliatanulmányi alapítvány ösztöndíjaival kapcsolatos vizsgálatokhoz.

Női vallásoktató-tanfolyam. Azok a tanítónők és középiskolát végzett nőhallgatók, kik a múlt iskolaévben a pesti izr. hitközség vallásoktató tanfolyamát látogatták, a másévi tanfolyamra való beiratkozás céljából f. hó 17-19-ike közt d. e. 11 órakor a hitközség tanfelügyelő-hivatalában jelentkezhetnek. E heti 8 órás tanfolyamon kívül a hitközség a folyó iskolaévben heti 4 órára terjedő továbbképző tanfolyamot is nyit vallásstanulmányok iránt érdeklődő nőknek, felvételi korlátozás nélkül, díjmentesen. Beiratkozás a tanfelügyelő-hivatalban.

KÁNTOR-METSZŐI ÁLLÁS

A rákosszentmihályi izr. hitközség a megüresedett kántor-metszői és középiskolai hitoktatói állásra pályázatot hirdet. Szigorúan vallásos, kellemes hangú előmunkások, kik elismert orth. rabbitol kiállított kabolokkal rendelkeznek, kort, családi állapotot és fizetési igényt feltüntetve bizonyítvány-másolatokkal, felszerelt ajánlatukat az előjárdsághoz azonnal terjesszék be. Utiköltség csak a meghívottaknak lesz megtérítve. Weisz Ignác elnök, Wiesner Pál titkár.

TANÍTÓI ÁLLÁS

A pécsváradai izr. hitközség államsegélyes osztatlan népköztudásában a tanítói állás betöltendő. Pályázatok hitelesített oklevélmásolattal, kommun alatti magatartást, továbbá magyar állampolgárságot igazoló irattal felszerelten küldendők dr. Fenyő Samu iskolaszéki elnökhöz s hó 23-ig.

HITOKTATÓI ÁLLÁS

A sahy-i (spolysági) izr. status quo hitközségnél üresedésbe jött hitközségi jegyzői-hitoktatói állásra ezennel pályázatot hirdettek. Évi javadalmazás 3000 cseh korona törzsfizetés, 1000 cseh korona lakbér és 8000 cseh korona drágasági pótlék. Pályázótól megkívánatik: izr. népköztudás tanítói oklevél, a magyar nyelv tudása és vallási tudományban kellő jártasság. Szlovák nyelvet tudók, középiskolai hitoktatásra minősítettek, szlovenszkói illetőségű nőtlen pályázók előnyben részesülnek. Az állás azonnal elfoglalható. Dr. Holló József s. k., hitk. elnök, Simonyi Károly, hitk. titkár. 2755

A Talmud Tóra-Egylet Mezőkövesd azonnali belépésre „Mela-med“-et keres Chumis, Rasi és Gemore tanítására havi 10.000 kor. fizetéssel és esetleges kis lakással. Talmud-thora előjárdság Mezőkövesd.

Kis Komédia Budapest, VI., Révay-utca 18
Telefon: 14-22.

Ma **ROTT** és **STEINHARDT** felléptével évadnyitó előadás. **Móritz bácsi** - **Jellinek** - és új magánszámok. Kezdeté 8 órakor.

Telefon J.: **NEMZETI ROYAL-ORFÉUM** Telefon J.: 121-68.
Minden este 1/2 8 órakor a nagyszabású szeptemberi varietéműsor és **Magyar Erzsébet** vendégfelléptével **Aranymadár** Harmath-Zerkovits nagysikerű operettje

Carmen-Mozgó Szeptember 14-17-ig: **ZORO WA HURU**
Szeptember 18-20-ig:
Közvetlen-körut s. Tel.: J. 129-54. Az itélet napja. Revolveres esküvő.

CIRKUS Városi
Naponta este 1/2 8 órakor Csütörtök, szombat d. u. 4 órakor
Illeneb kapitány
6 oroszlan, 2 medve, 2 tigris és a nagy szeptemberi műsor
Telefon: 53-58.

BUTOR olcsóbb és jobb mint bárhol, szolid kiszolgálás, díjtalan csomagolás
BEHR műasztalos **Andrássy-ut 60.**
Csengery-utca sarok. Flókülzet nincsen.
!!! Ügyeljen a címre!!!

Glaser Mihály szőlőcsemeter. Ész szőlőcsemeter rablása
Budapest, VI., Izabella-utca 68. szám. (Aradi-u. sarkán.)
Áttelekítés, javítás, szőlőcsemeter, nyese-
bőr készítés. - Védjegyeket vásároljak.

BUTOROKAT legegésőbban vásárolhat **PÁRTOS-nál**
Budapest, Andrássy-ut 52.
Vidékre csomagolás díjtalan. (Bejárti Eötvös-utcaiban.)

Arany-szőke haj!
Van ennél szebb? A felülmalhatatlan Hyarion-féle **„ONONO“** Golden Hair Wash világosbarna, vörös, szőke vagy fekete hajat fokozatosan világossá, majd aranyágyogó-színű változtatja. Ára 250 korona. Budapest, Kegy-
ható: Török József Gyógyszerár Király-
u. 12. Operagyógy-
szertár. Andrássy-ut-
26. Karácsony-
drogéria, Rákóczi-ut-
50., Réma-drogeria,
József-körut 50. sz.

ZSÁK ponyva, szinog kaphatók **SCHILLINGER MIKSA R.T.**
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7. sz.
Zsák- és ponyvaköleszés.

EISERNÉ és SZULNERNÉ
GYERMEKDIVAT-SZALONJA
Bérozsi-ház VI., DESSEWFFY-UTCA 8. Tel. 128-74
Fiu- és leány- gyermekruha-, felnőtt modelljeiben a legizlésebb szín-
összeállítás, kifutó minőség és elsőrangú kidolgozás összpontosul.

APRÓ HIRDETÉSEK

ÁLLÁST KERESŐK
GAZDASÁGBA ajánlkozik 30 éves, izr., nősülés előtt álló gazdatiszt nagy gyakorlattal, elsőrangú bizonyítványokkal. Szíves pártfogást kér „Otthon 100“ jeligére a kiadóba. 3780

KERESKEDELMIBŐL érettségi-zett, feltétlenül megbízható fiatalember állást keres zsidó ünnepek megtartásával. Fűszer szakmában négy évi gyakorlattal. Ajánlatokat kiadóhivatal továbbít „Kettős könyvvitel“ jeligével. 2766

HÁZVEZETŐNÖKET, házikisasszonyokat díjmentesen ajánl Hagenauer irodája. Tisza Kálmán-tér 3. Telefon József 98-36. 3310

HÁZVEZETŐNÖK vagy társalkodónőnek ajánlkozik izr. intelligens nő, ki jelenleg még általában van, idősebb urhoz vagy nőhöz. Cím: Özeveg Bányászkiné Nagykőrös, Hangya-épület. 3815

HÁZVEZETŐNÖKET, házikisasszonyokat kitűnő bizonyítványokkal ajánl a Házvezetőnők irodája, Rákóczi-ut 53. 3825

JOBB házból való idősebb izr. leány gyermekek mellé ajánlkozik. Kohn Gizella, Bezeredy-utca 5., ajtó 6. 3826

EGYEDÜLÁLLÓ intelligens nő, éves bizonyítvánnyal, anyátlan gyermekekhez, magányos urhoz ajánlkozik. Jellige: „Megbízható házvezetőnő.“ 3836

JÓ CSALÁDBÓL való intelligens leány ajánlkozik ur családnak házikisasszonyként. Schlessinger Ermetet Baja, Szt. László-u. 34. szám. 2772

ADÁS-VÉTEL
AKAR Ön még lenni? akkor vegyen ismeretlen kidolgozott parókát, vagy új hajszálakat vagy készített hajszálakat. Blau Malviná, Budapest, Király-utca 2. sz. 2885

NAPPAL fotel, éjjel: ág, szelők, matracok kiárusítatnak. Utó-ut 50, Violánál. 2821

PAPLANOKAT gyári árban vásárolhat, darabonként is. Szalag speciális paplanműzetében. Kertész-utca 35. Átdolgozást is vállal. 2683

VASBUTORT, RÉZBUTORT, gyermekágyat, gyermekkoszt, sodrony ágybetétet, matracokat legolcsóbb gyári árakon szállít Klein Gyula és Társa vasbutortgyár, Dob-utca 58. sz. (Erzsébet-körut mellett). 2735

ÓCSKAVASAT, rezet, mindennemű fémét magás napiáron vásárol, helyi bevásárlásra megbízottat keres Weisz Ferenc, Ujpest. 3720

A NAGY ÜNNEPEK alkalmából egy állandó munkaképtelen, 89 százalékos idegbeteg hadrokkant és volt hivatalnok 9 darab imakönyvet (machszorim) eladna. Bezeredy-utca 8., I. 22. 740

HIBAS női, férfiruhaneműekért, fehéreműekért, cipőkért házhöz jövek. Springer, Vasvári Pál-utca 9., földsz. 5. vagy I. Szarvas-tér 6. szám. 3824

MÜLÖNFÉLE
FREGOLIA ruhaszárító minden méretben készen kapható és felelősséggel felszereltetik. Breszlauer asztalosmester, Hunyadi-tér 7. szám. 2076

LÖVENBEIN J. UTÓDA Blau Ignácné hajkereskedő figyelmébe ajánlja modern hajkészítményeit, parókákat, hajfonalakat, hajrészeket, melyek legszolidabb árban kaphatók. Csányi-ut. 4. 2423

MASSZIROZÓ klinikai oklevéllel, jutányosan masszíroz. Bezeredy-ut. 11., I. 16. 3792

PRELAPLANOK, vastaplanok, legszelbék. Invitációkat vállalok. Blau, Király-utca 10. sz. 2885

APRÓ HIRDETESEK

Hirdetési díjazás: Minden szöveges bejelentés 10 K. vastagon szedett betűkből 15 K. Apró hirdetések felvétele: Lépés-körut 24. Jelliges levelek kettős borítékba ugyancsak intézendők.

HÁZASSÁG

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. Ajánlata komoly és megbízható. Megbeszélés minden nap 9-6-ig, Dohány-u. 68. József 129-51. 2798

DUSGAZDAG földbirtokos, 36 éves uriember, vagyonos családból nősülne. Megbízva Fischer, telefon József 129-51. 2798/I.

200.000 SZOKOL hozományval, 40 éves, intelligens, szép uriaszony önálló egzisztenciája uriemberhez férjhez menne. Megbízva Fischer, Dohány-u. 68. 2798/II.

URI KÖRÖK házasságközvetítője Fischer. Megbeszélés minden nap 9-6-ig, Dohány-u. 68. 2798/III.

MODERN uri kényelemnek megfelelő berendezett lakással és önálló vagyonnal rendelkező 47 éves, intelligens uriaszony, hozzáilló, feltétlen uriemberhez férjhez menne. Megbízva Fischer, Dohány-utca 68. 2798/IV.

SZŐLŐBIRTOKOS, vagyonos, 44 éves, kellemes megjelenésű uriember nősülne. Megbízva Fischer. 2798/V.

ÖNÁLLÓ praxissal rendelkező, 36 éves, jó módú vidéki ügyvéd nősülne. Megbízva Fischer. 2798/VI.

FISCHER házassági ajánlata komoly és megbízható. Megbeszélés minden nap 9-6-ig, Dohány-u. 68. 2798/VII.

ÖNÁLLÓ, vidéki, jónevű, elegáns megjelenésű vagyonos kereskedő nősülne. Megbízva Fischer. 2798/VIII.

KOMOLY, megbízható házassági ajánlatért forduljon Fischerhez, Dohány-u. 68. 2798/IX.

TRIMILLIO hozományval rendelkező 40 éves uriaszony, önálló kereskedő vagy önálló egzisztenciával bíró uriemberhez férjhez menne. Megbízva Fischer. 2798/X.

NŐSÜLNE fővárosi, önálló praxissal rendelkező orvos, ügyvéd, önálló kereskedő. Házasságközvetítési ügyben bizalommal fordulhat Fischerhez, Dohány-u. 68. 2798/XI.

HUSZMILLIO vagyonnal rendelkező, kellemes, intelligens uriember benősülne nagykereskedő vagy földbirtokos családba. Bővebbet Fischernél, minden nap 9-6-ig, Dohány-u. 68. 2798/XII.

2000 SZOKOL havi apanázs és tekintélyes hozományval férjhez adnám művelt, elegáns megjelenésű urieleányomat. Megbízottam Fischer. 2798/XIII.

LEGKÉNYESEBB izlésnek megfelelő házasságokat csak jobb körökben ajánl Fischer, Dohány-u. 68. Telefon: József 129-51. 2798/XIV.

1400 HOLDON gazdálkodó, vagyonos, kellemes megjelenésű uriember nősülne. Megbízva Fischer. 2798/XV.

HÁZASSÁGI ismerkedést, pár díjazás, gazdag, előkelő körökben létrehoz Fischer. 2798/XVI.

NAGYOB ingatlanmal és tekintélyes pénzösszeggyel rendelkező uriaszony, 45-55 éves, megbízható jövedelemmel rendelkező uriemberhez férjhez menne. 2798/XVII.

BENŐSÜLNE 32 éves, izr. cipész-
iparos, lehet özvegy is. Levelet a
kiadóba „Mintaszorgalom” jel-
igére. 3819

FÉRJHEZ adnám 21 éves, há-
ziasan nevelt leányomat jó meg-
jelenésű, intelligens, önálló keres-
kedő, izraelita fiatalemberhez.
Hozomány 400.000 korona. Levelet
S. K., Budapest, Nefelejts-u. 49.,
II. 24. 3818

ÖZVEGYASSZONY, izr., negyve-
nes, gyermektelen, kellemes külse-
vel, egy millió hozományval idő-
sebb férjhez keres. Vidéken is.
Ajánlatot „Jó gazdaasszony” jel-
igére Blocknor hirdetőjébe, Sem-
melweiss-utca 4. 2784

BENŐSÜLNE izr., 32 éves, közép-
termetű, teljesen egyedül álló fő-
szerkereskedelmi alkalmazott üz-
lethe vagy gazdaságba. Teljes
címu levelek Klein József Débre-
cei, Varga-u. 35. intézendők. 2774

FIATAL, tess hugom részére ke-
reskedő, iparos férjhez keresek.
Butor és kelengye van. „Boldog-
ság” jelige. 2776

200.000 KORONÁVAL társulna jól-
menő üzlethez, esetleg benősülne
45 éves, nőtlen férfi. Megkeresések
„Szolid fiu” jeligére a kiadóba.
3831

MEGNŐSÜLNE 35 éves, izr. önálló
dívatkereskedő. Bivona jó csalá-
dból való szerény, házias leányt,
megfelelő hozományval. Választ
„Egymillió” jelige alatt a kiadóba
kérek. Csak teljes címu levelekre
válaszolok. 2804

ELSŐRANGU, előkelő házasan-
dók, cölég nélkül, legmegfelelőbb
eredményre számíthatnak, ha igényeiket,
pozíciójukat kimerítően
közölnék „Esperanto” jeligére.
3837

OKTATÁS

OKL. IZR. TANITÓT, három
gyermekem mellé, azonnali belé-
pésre keresek. Kettő fiu elemi és
egy I. felsőbb leányiskola. Aján-
latok Grünfeld Adolf, Tiszórs
küldendők. 2733

KERESEK puztára izr. tanitót
vagy tanárt, ki két fiamat első
gimnáziumra és hittanra előké-
szítené. Zeneoktató előnyben. —
Teljes ellátás. Ajánlatok fizetési
igények megjelölésével. Berkes
intéző, Kovács puzta, u. p.
Bodvaszilas. 2775

FŐISKOLAI hallgató elvállal ta-
nitásra elemi, polgári és gimná-
ziumi tanulókat. Cím: Schwartz
Ármin festékkereskedése, Ó-utca
24. szám. 3805

EGYETEMI hallgatót, aki néme-
tül tökéletesen beszél, II. realista
fiához egész délutánra korre-
petitornak keresek. Bemutatko-
zás délután 3-4 óra között. Cím
a kiadóhivatalban. 3812

KERESEK 13 éves kislányomhoz
egy nevelőnőasszonyt, aki IV. pol-
gárra előkészítené. Ajánlatokat
ényképpel ellátva, fizetési igény
megjelöléssel. Cím: Horakovi
Már, Aradány-puszta, Nagymogyo-
rós, Szabolcs megye. 2796

NÉMET TANÁR német nyelv és
szépirod. tanítását vállalja. Címe:
Dottenheimér Hermann V., Sze-
melynök-u. 19., I. 19.

TANITÁST vállal gimnáziumot
végzett, III. éves magyetemi
hallgató lakásért, esetleg ebédért
vagy megfelelő honoráriumért.
Neumann, Wesselényi-u. 47. 3809

EGYETEMI hallgató, bármely kö-
zépiskolai tantárgy tanítását, ma-
gánvizsgákra való előkészítést vál-
lal. „Lehetőleg Jakab” jeligére.
631

IZRAELITA TANITÓNÓT keresek
IV. elemi oktatására. Ajánlkoz-
sok fényképpel és fizetési igény
megjelölésével kéretnék Márkus
Ignác intézőhöz, Szokolya, Hont-
megye. 3821

FRANCIÁT, németet, hébert, kö-
zépiskolai tárgyakat tanít szak-
képzett tanár. Faragó, Kazinczy-
utca 7., földszint 10. Értelmezhetni
egyől háromig. 3762

JELESEN érett orvostanhallgató
gimnazista tanítását uri háznál
elvégezteti. Érdeklődni Teréz-körut
6. trafikban lehet. 3827

TANITÁST vállal kitűnő tanerő.
Levelek „Medikus” jeligére a ki-
adóba. 720

NEVELŐT keresek, ki I. gimná-
ziumot, rasit, gemoret tanít. Di-
jazás teljes ellátás, fizetés meg-
egyezés szerint. Kaufmann Nándor,
Csenger. 2803

KERESEK tanitót 12 éves fiam-
hoz, kit I. polgárra, valamint
chumis és rasira és 9 éves kis-
lányomhoz, kit elemire tanítana.
Fizetés megegyezés szerint. Cím
Weisz, Ramocsaháztanya, Szabolcs-
megye. 2805

OKLEVELES tanitónő, ki német-
ben tökéletes, franciát és zongorát
is tanít, két fiugyermekhez ke-
restetik. Izabella-utca 84., II. 6.
3834

ZSIDÓ tanárjelölt, lakás ellenében
tanítást vállalna zsidó családnál.
Megkereséseket István-ut 28., I. 15.
kérek. 3830

GAZDÁLKODÓ család keres izr.
nevelőnőt két elemista gyermek
levizsgáztatásához. Zongorázni és
németül tudó előnyben. Rosenberg,
Felsőszolca. 3829

KERESEK azonnali belépésre nő-
tlen tanitót három gyermekhez,
ki elemi, polgári, chumist ta-
nitson. Teljes ellátás, fizetés meg-
egyezés szerint. Hencida, Kö-
domb puzta. Rosenbácsi Fe-
renc. 2773

KERESÜNK azonnala, vallásos és
intelligens fiatalembert, ki a hé-
beren kívül a polgári vizsgákra
is kifogástalanul előkészít. Fize-
tés havi 10.000 kor. és teljes el-
látás. Berger Samu, Biharkörös-
tes. 2791

ZENEAKADÉMIAI növendék leg-
újabb sulytechnikai módszerrel
zongorázni és zeneelméletet tanít.
Ajánlatokat „Művészövendék”
jeligére kér a kiadóhivatalban.
739

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS

NÉMETÜL beszélő, vallásos zsidó
leányt keres polgári gyermekek
mellé, ki a háztartásban némileg
segédkezik. Weinberger Farkas
Debrecen, Csapó-utca 58. 2778

HÁZIKISASSZONY, ki önállóan
jól süt és főz, uri házba felvéte-
tik. Armuth, Aradi-utca 16., III.
1 ajtó. 3816

FELVÉTELEK háromtagu csalá-
dhoz árvalány vagy özvegy-
asszony, ki sulyt helyez jó báná-
smódra és vállalja a főzés és
egyéb házimunkák elvégzését. Je-
lentkezni lehet naponta 5-7-ig,
Murányi-utca 36-38., III. 6. Weis-
senberg. 2797

SZAKÁCSNÓ, ki kóserül főz,
tisza, dolgos, urisaládkhoz keres-
tetik. Báthory-utca 5., I. 3. 630

MEGBIZHATÓ, ortodox sza-
kácsné megszállott területen al-
kalmazást nyerhet. Leveletet:
Leichter Jakab Tiszapüspöki. 2731

TANONC kerestetik, szombatot
tartó, főfőskereskedésbe, csakis
jobb házbéli. Két középiskola
megkivántatik. Ugyanott fiatal,
tisztcséges segéd felvétetik. Fa-
ragó Mór, Jászárokszállás. 2789

MAGANYOS, idősebb hölgy keres
vidékre, háztartásban jártas, in-
telligensebb nőt. Jelentkezés
vasárnap délelőtt, Balaton-utca
10., IV. 4. 8643

GYERMEKISASSZONY, ki ház-
tartásban is segédkezik, azonnala
felvétetik. Családtagul tekintetik.
Ugyanott azonnala mindenest.
Molnár Lajos, Gizella-tér 3. I.
2800

NÉMETÜL beszélő vallásos zsidó-
leányt keres polg. gyermekek
mellé, ki a háztartásban némileg
segédkezik. Weinberger Farkas,
Debrecen. 2807

MINDENES főzőnő kóser háztar-
táshoz azonnala felvétetik. Grün,
Csáky-utca 21. 8833

FELVENNÉK jobbérzésű izr. fia-
tal leányt két kisleányhoz, aki
háztartásban is segít. Felvilágosi-
tást ad Krausz Samu, V. Zápolya-
utca 24. 3835

KERESEK házvezetőnőt, ki min-
den munkát elvégezne, kivéve a
ruhamosást. Jó bánásmódban fog
részesülni. Csak ketten vagyunk
és kóser házat vezetek. Cím:
Fischer Hani, Sátoralfenyi hely 2806

SZOBA, ELLÁTÁS

**IZRAELITA ÖNÁLLÓ URIAS-
SZONYAL** Dudán egy 15-19
éves urieleány kellemes otthont
talál. Zongorahassználat. Értesíté-
sek „Margithid közönség” jel-
igére. 3806

KÉT intelligens urieleány teljes el-
látást kaphat Rombach-utca 11.,
I. 12. Megbeszélés 10-24g. 3817

TELJES ellátást (orth. kóser), la-
kást nyújt 14-15 éves közép-
iskolai vagy kereskedelmi tanuló
uri családnál. Cím a kiadóban.
3808

VIDÉKI diák jobb családnál
szobát és étkezést keres. Jelentkez-
ni lehet naponta 10-12 óra között.
Buda-utca 1., III. 2. 3809